

TARTU ÜLIKOOL  
SOTSIAALTEADUSE VALDKOND

NARVA KOLLEDŽ  
ÕPPEKAVA „KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA MITMEKEELSES  
ÕPPEKESKKONNAS“

Annely Alegander

**LASTE PÄEVAHOIU VAJALIKKUS TOILA VALLAS KOV SPETSIALISTIDE  
JA PIIRKONNA LASTEVANEMATE HINNANGUL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja lektor Lehte Tuuling

NARVA 2018

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Annely Alegander

.....

*Töö autori allkiri ja kuupäev*

## **Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks**

Mina, Annely Alegander

(sünnikuupäev: 22.08.1981)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Laste päevahoiu vajalikkus Toila vallas kohaliku omavalitsuse spetsialistide ja Toila piirkonna lastevanemate hinnangul,“ mille juhendaja on Lehte Tuuling,
  - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu sealhulgas digitaalarhiivi DSpace`i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikutega intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, 23.05.2018

## SISUKORD

<b>SISSEJUHATUS</b> .....	<b>5</b>
<b>1. LASTE ARENGU SEADUSPÄRASUSED JA LAPSEHOIU TEENUSE VÕIMALUSED VÄIKELAPSEEAS</b> .....	<b>8</b>
1.1. Lapse arengu seaduspärasused .....	8
1.1.1. Lapse arengu alused maimikueas (1-3 aastat) .....	12
1.1.2. Lapse arengu alused koolieelikueas (3- 7 aastat).....	13
1.1.3. Lapse arengut toetav keskkond.....	13
1.2. Lapsehoiu süsteem Euroopas .....	14
1.2.1. Lapsehoiuteenusele ja lapsehoidjale esitatavad nõuded .....	14
1.2.2. Erinevate tingimustega hoiuviisid Eestis .....	15
1.3. Teoreetilise osa kokkuvõte.....	17
<b>2. UURIMISTÖÖ EMPIIRILINE OSA</b> .....	<b>18</b>
2.1. Uurimistöö eesmärk ja ülesanded .....	18
2.2. Valimi kirjeldus.....	18
2.3. Uurimistöö metoodika ja andmete kogumise meetodid .....	18
<b>3. UURIMISTULEMUSED</b> .....	<b>20</b>
3.1. Lastevanemate fookusgrupi intervjuu vastused .....	20
3.2. Kohaliku omavalitsuse spetsialistide küsimuste vastused .....	26
3.3. Järeldused ja analüüs.....	31
<b>KOKKUVÕTE</b> .....	<b>35</b>
<b>SUMMARY</b> .....	<b>37</b>
<b>KIRJANDUS</b> .....	<b>39</b>
<b>LISAD</b> .....	<b>44</b>
Lisa 1. Kutse osalema fookusgrupi intervjuul .....	44
Lisa 2. Lastevanemate fookusgrupi intervjuu küsimused .....	45
Lisa 3. Kohaliku omavalitsuse spetsialistide küsimused .....	46

## SISSEJUHATUS

Tähtsaimaks ja esmaseks kasvukeskkonnaks lastele on mõistagi kodu, aga oluline kodu toetav roll on ka lasteasutusel, seega peab kvaliteetne ja turvaline lasteasutus soodustama ja toetama laste arengut (Õun 2005: 139). Lapsevanem võib Eestis valida koolieelse lasteasutuse ja päevahoiu teenust pakkuva lastehoiu vahel. Koolieelses lasteasutuses toimub igapäevane õppe- ja kasvatusetegevus, mille aluseks on Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). Lastehoiul ei ole kohustust tagada lapsele alushariduse omandamise võimalust, aga tagatud peab olema laste turvalisus, arendav kasvukeskkond ja arvestamine laste eripäradega. Vaatamata sellele toimub sageli ka lastehoius eesmärgipärane tegevus lapse arengu toetamiseks. Päevahoid on sobilik lastele, kes ei suuda kohaneda suures lastekollektiivis, kuna laste arv ühe lapsehoiuteenust pakkuva isiku kohta ei tohi olla rohkem kui kümme last.

Probleemiks on Eestis lasteaegade täituvus ja see, et alla kaheaastastele lastele ei jätku sõimerühmades kohti. 2015-ndal aastal Eestis läbiviidud uuringu küsitlusest lapsevanematele selgus, et 90% laste puhul soovivad vanemad kasutada formaalset lapsehoiu ning 75%-l lastest tekib vajadus lapsehoiukoha järele vanuses 1 aasta 6 kuud kuni 3 aastat (kaasa arvatud). Lapsevanemate hinnangul peaks kohalikud omavalitsused (edaspidi KOV) tagama lapsehoiukoha lastele alates pooleteisest eluaastast ehk nii, nagu see on praeguse regulatsiooni järgi. Aastal 2015 kasutas alatest teisest eluaastast pool kõigist lastest KOV lasteaeda (Alushariduse ja lapsehoiu uuring 2015). Tiina Peterson (2016) avaldas arvamust, et alushariduse ja lapsehoiuteenuse süsteem vajab arendamist, sest Eesti hariduse infosüsteemi andmetest aastatel 2014-2015 ei olnud üle Eesti omavalitsused suutnud tagada 2290- le lapsele lasteaia kohta. Elukestva õppe strateegia eesmärgiks aastaks 2020 on, et kõigile lastele oleks tagatud paindlikud võimalused alushariduses ning vähemalt aasta enne kooli minemist, saaks laps alushariduse. (Peterson 2016)

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks on välja selgitada:

1. laste päevahoiu vajalikkus Toila vallas kohaliku omavalitsuse spetsialistide ja piirkonna lasteaia käivate kuni kolmeaastaste lastevanemate hinnangul;
2. uurida lastevanemate eelistusi lapsehoiu erinevatest võimalustest ja nende teadlikkust hoiusüsteemide erinevuste kohta.

Eesmärgist lähtudes on seatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on lastevanemate teadmised erinevatest hoiuvõimalustest?

2. Millised on lastevanemate teadmised päevahoiuvormi kohta?
3. Millist hoiuvormi eelistavad lapsevanemad oma lapse puhul ja miks?
4. Kuidas hindavad laste päevahoiu vajalikkust Toila valla spetsialistid?
5. Kas erinevate hoiuvõimaluste mitmekesistamine tooks valla hariduselule mingeid muudatusi?

Toila vallas on eraomandis üks lasteasutus kolme rühmaga ja lapsi kokku 2017/2018õppeaastal 54. Laste arv on püsinud stabiilsena, välja arvatud aastatel 2013 ja 2016, siis oli lasteasutuses kokku 38 last. Munitsipaal lasteaedasiid on kaks, milledes töötab ka sõimerühm (Haridussilm 2018). Kokku on Toila vallas seisuga 1.01.2018. 0-18 aastaseid lapsi 930 ja 0-3 aastaseid lapsi 144 (Toila vallavalitsus).

Varasemalt on Eestis uuritud kohalike omavalitsuste võimekust lahendada lastehoiuga seotud probleeme (Talijärv 2013) kui ka lapsevanemate ja lapsehoidjate hinnanguid lapsehoiule kui arendavale keskkonnale (Lang 2017). Lapsehoiuteenuse kättesaadavuse tagamist Tartu linnas (Treufeldt 2016) ning on koostatud lõpparuanne alushariduse ja lapsehoiu uuringust (Themas jt 2015). Lapsevanemate ootusi alternatiivsete lapsehoidjate ja lapsehoiuvõimaluste suhtes (Peegel, Solman 2005), lapsevanemate rahulolu ja rahulolematust päevahoiuga (Metusala 2013). Varasemad uurimused on läbi viidud ankeetküsitluste kaudu. Käesoleva töö autorile teadaolevalt pole uuritud laste päevahoiu vajalikkust Toila vallas kohalike spetsialistide ja lapsevanemate hinnangul.

Uurimistöö teoreetilises osas annab autor ülevaate hoiusüsteemidest Euroopas ja erinevate lapsehoiuteenuste kohta Eestis. Töö teoreetilises osas tuuakse välja ka väikelaste arenguteooriad, tuginedes Jean Piaget` ja Erik Eriksoni seisukohtadele. Uurimus on kvalitatiivne, uurimismeetodina kasutati intervjuud ja küsimustikku ning valimi moodustasid Toila valla vastava eriala spetsialistid ja lapsevanemad.

Võtmesõnad: lastehoid, väikelapsed

## **Uurimistöös kasutatud lühendid**

SHS- Sotsiaalhoolekande seadus

KOV- kohalik omavalitsus

EAS- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

# 1. LASTE ARENGU SEADUSPÄRASUSED JA LAPSEHOIU TEENUSE VÕIMALUSED VÄIKELAPSEEAS

## 1.1. Lapse arengu seaduspärasused

Käesoleva peatüki eesmärgiks on välja tuua väikelaste arengu erinevad perioodid ning laste arengu toetamise võimalused lastehoius käimise aja vältel. Lapse areng ja õppimine algab juba sünnist ja suure osatähtsusega ongi esimesed eluaastad, kus pannakse alus arengule ja edaspidiseks õppimisele. Sellest tulenevalt on suur osatähtsus kvaliteetsel alusharidusel ja lapsehoiuteenusel. (Euroopa Komisjoni aruanne 2014) Väikelapsed veedavad suurema osa ajast erinevates lapsehoiuteenust pakutavates asutustes, nendest kõige levinumad on era- ja munitsipaallasteaiad või siis tänapäeval populaarsust kogunud päevahoiud. Koolieelsetes lasteasutustes tagatakse lapsele ka riiklikus õppekavas määratud õppe- ja kasvatustöö- alusharidus, aga päevahoius on riigi poolt kehtestatud miinimumnõuded, kus alushariduse omandamine ei ole prioriteediks, vaid tagatud peab olema lapse turvalisus ja hoid (Sotsiaalministeerium 2014).

Inimeste arengus on kindel ülesanne nii bioloogiliselt kui ka kultuuriliselt (Butterworth, Harris 1994: 87). Lapsehoiuteenuse pakujale tuleb kasuks kui ta tunneb laste arengu erinevaid perioode, sellest lähtuvalt on võimalik toetada laste arengut ning osata märgata arengut takistavaid tegureid, nii on võimalik tagada paremat teenuse osutamist. Väikelaste arenguks on sobilik rahulik keskkond, nad vajavad turvatunnet ja hoolimist ning väiksemat laste arvu rühmas. (Kraav S.L.2017: 9-11)

Psühholoogias käsitletakse arengu, kasvamise ja küpsemise mõisteid erinevalt. Lapse arengut vaadeldakse vaimses, sotsiaalses ja kehalises kontekstis. Organism areneb terve eluperioodi vältel, kasvamine ja areng toimivad koos. Kasvamise all mõeldakse keha füüsilisi näitajaid- kasv ja kaal. Küpsuse mõistet vaadeldakse vaimse ja füüsilise arenguaspekti poolt. Füüsiline küpsus kujuneb välja noorusea alguses ja vaimse küpsuse mõistet on raskem defineerida. Kui füüsiline küpsus on saavutatud, siis alles tuleb juttu arengust. (Krull 2000)

Laste arengupsühholoogias toimib lihtne põhitõde- kui koolieelses eas jääb arengupsühholoogiliselt midagi tegemata, siis koolis pole võimalik seda enam kompenseerida (Leppik 2004).

Lapse intellektuaalsele arengule aitab kaasa ümbritsev keskkond, kuigi seda mõju on raske mõõta, on siiski paljud psühholoogid jõudnud seisukohtadele, et individuaalsed

erinevused sõltuvad suuresti last ümbritsevast keskkonnast. Lapse intellektuaalsuse määravaks osaks on see, kuidas lapsega suheldakse ja kui aktiivselt temaga tegeldakse. Piaget otsustas erinevate uuringute põhjal, et lapse mõtlemine areneb nelja erineva staadiumi vältel, nendeks on sensomotoorne-, operatsioonide eelne, konkreetsete operatsioonide- ja formaalsete operatsioonide staadium. (Smith jt 2008)

Väikelaste arengule üks tähtsaim ja olulisem osa on mängul ja arvatakse, et kodus on head tingimused kognitiivsete oskuste arendamiseks, aga B-E. Anderssoni (1989, viidatud Leppik 2004 järgi) uurimus Rootsis tõestas, et aastaselt lasteaeda pandud lapsed olid koolis edukamad kui kodus emaga kasvanud lapsed. Berton L.White (1988, viidatud Leppik 2004 järgi) uuris oma kolleegidega Harvardi ülikoolis kahekümne aasta jooksul kodus arendamise võimalusi. Nendest uuringutest selgus, et oluline pole mitte lapsele pühendatud aeg, vaid tuleb anda võimalus lastel iseseisvalt uurida ja avastada ümbrust, luues avastamiseks vastavad tingimused. (Leppik 2004: 16-20)

Laste loomuliku huvi avastamise võimaluste rahuldamine on eriti oluline kümnendast elukuust kuni teise eluaastani, sel perioodil puudu jäänud vajadused kajastuvad hilisemas arengus. Kui lastele midagi õpetada, siis ennekõike tuleks lähtuda tegelikust elust, mitte virtuaalsest maailmast. J.Bruner (1956, viidatud Leppik 2004 järgi) peab reaalsete seoste loomist ja mõistete omandamist aluseks mõtlemisprotsessile. (Leppik 2004: 22-24)

Laste arengus pööratakse erilist tähelepanu neljale erinevale arenguaspektile, nendeks on: kognitiivne, sotsiaalne, emotsionaalne ja füüsiline areng. Kognitiivne areng seostub mõtlemise, tajumise ja probleemide lahendamisega. Sotsiaalne areng seostub suhetest kaaslastega ja ilmneb käitumises, emotsionaalne areng hõlmab tundeid ja hoiakuid. Kõige olulisemaks peetakse füüsilist arengut, sest seda arenguaspekti näevad koheselt kõik ja muutused on silmaga nähtavad ja mõõdetavad. Füüsiline areng on alus teistele arenguaspektidele, aga kõik arenguaspektid on omavahel seotud ning täiskasvanud peavad tagama intellektuaalse arengu soodustamist, luues lastele soodsaid keskkondi arendamiseks nende füüsilist ja eneseväljendusoskusi turvalises keskkonnas. (Tall 2012)

**Kognitiivne ehk tunnetuslik areng** on seotud ümbritseva tajumise ja mõistmisega (Veisson, Nugin 2009: 5). Piaget` lapse arenguteooria käsitlust peetakse 1950-ndate aastate lõpust kuni 1970-nda aastani peamiseks kognitiivse arenguga probleemide lahti mõtestamiseks. Tema teooriad põhinevad eksperimentaalsetel uurimustel ning ta jälgis laste mängulisi tegevusi, olles ka ise osaline mängus. „Piaget` teooria kohaselt on kognitiivse arengu põhiastmeid neli:

- Sensomotoorne (sünnist 1,5-2 aastani);
- Operatsioonide- eelne aste (1,5-2 aastat 7 aastani);
- Konkreetsete operatsioonide periood (7-12 aastat) ja
- Formaalsete operatsioonide periood (alates 12-ndast eluaastast).“ (Krull 2000)

**Sotsiaalne areng.** Sotsiaalse arengu mõjutatavateks teguriteks peetakse sünnipäraseid isikuomadusi, kasvukeskkonda ning vanusega seotud kultuurilisi kogemusi. Tihedalt on omavahel seotud vaimsed võimed ja sotsiaalsed oskused, eraldi käsitletakse neid vaid õppeotstarbel. Sünnipäraseid isiksuseomadused kujunevad välja sotsiaalse keskkonna eripärasest. Sotsiaalsete oskuste areng kindlustab lapsel ühiskonnas hakkama saamise. (Krull 2000) Sotsiaalne õppimine toimub sotsiaalses keskkonnas, seotud sotsiaalsete suhetega ning suhetest lapse ja eeskuju vahel. Bandura ja McDonald (1963, viidatud Veisson, Veispak 2005 järgi) eksperimendi tulemusel selgus, et sotsiaalne õppimine on aluseks hoiakutele ja väärtuste kujunemisele. Sotsiaalses õppimises on olulised tähelepanu-, meelespidamis-, reproduktiivsed- ja motivatsioonilised protsessid. Õppimist soodustavad bioloogilised ja psühholoogilised iseloomuomadused, käitumine ning keskkonnategurid. (Veisson, Veispak 2005: 34-36)

Zewelanji N. Serpell ja Andrew J. Mashburn (2011) töid välja artiklis „Pere-kooli ja laste varajase sotsiaalse arengu seotus,“ uuringu tulemused, millest selgus, et head suhted õpetajate ja lastevanemate vahel tagavad lastele paremad sotsiaalsed oskused ja neil esineb vähem konflikte õpetaja-lapse tasandil. Uuringu meetmeteks olid küsimustikud lapsevanematele ja õpilaste-õpetajate suhet hinnati skaalal ühest viieni, kus väide üks tähendas ei pea õigeks ja väide viis, vastab kindlasti tõe. Uuringute tulemusel selgus ka see, et majanduslikult paremal järjel olevad pered on rohkem kaasatud õppetöösse, neil on paremad suhted õpetajatega ja lastel tagatud parem sotsiaalne kompetentsus. Selle artikli põhjal saab välja tuua kui oluline on õpetajate ja lastevanemate omavahelised kvaliteetsed suhted, aitab kaasa lapse sotsiaalsele arengule, mis mõjutab ka last edaspidi. (Serpell, Mashburn 2011: 28)

**Emotsionaalne areng.** Lewis (2001, viidatud Saarits 2005 järgi) käsitleb, et hetkemuljetest vaimustunud laps on tujukas ja kapriisne. Eelkooliealistel lastel esineb tugevaid emotsioonide puhanguid eriti siis, kui laps on väsinud või haige. Lunge (1980: 25, viidatud Saarits 2005 järgi) väidab, et meil esineb negatiivseid emotsioone rohkem kui positiivseid. Mangs ja Martell (2000: 57, viidatud Saarits 2005 järgi) reastavad S. Tomkinsi (1962, viidatud Saarits 2005 järgi) ja M.F.Baschi (1988, viidatud Saarits 2005 järgi) kirjeldatud põhiemotsioone järgmiselt:

- Positiivsed emotsioonid- üllatus, huvi, rõõm.
- Negatiivsed emotsioonid- ebamugavus, vastikus, hirm, viha, häbi, vastumeelsus, rusutus. (Saarits 2005: 73)

Emotsionaalne areng algab perekonnas, eeskujudeks vanemad, kuidas nad lapsega suhtlevad ning kuivõrd empaatilised ja emotsionaalselt intelligentsed nad ise on. Teisel kolmandal eluaastal hakkavad lapsed mõistma ka teiste tundeid. Empaatiavõime arendamine on üks tähtsamatest tundekasvatustes. Shapiro (2002: 66-67, viidatud Saarits 2005 järgi) on näha saanud, et empaatilised lapsed on avatumad ja vähem agressiivsed ning teevad enam väärtuslikke toiminguid. (Saarits 2005: 74-75)

**Füüsiline areng.** Guy Le Masurier ja Charles B Corbin (2006) on oma artiklis välja toonud kümme põhjust, miks on kehaline aktiivsus meile oluline: heas füüsilises vormis olevad õpilased, saavutavad koolis paremaid akadeemilisi tulemusi; regulaarne füüsiline aktiivsus aitab ennetada haigusi; aktiivsetel inimestel on kõrgem enesehinnang ja saavad igapäevaelus paremini hakkama; kehaline aktiivsus aitab omandada tervislike eluviisidega harjumist; aitab toime tulla igapäevastes tegevustes ja arendab motoorseid oskusi; aitab tagada elukestvat füüsilist vormis olekut ja võidelda ülekaalulisusega. Füüsilise aktiivsusega on seotud põhilised liikumisomadused nagu jooksmine, viskamine, hüppamine, roomamine ja püüdmine. (Le Masurier, Corbin 2006: 44-53) Oluline roll on pöörata suurt tähelepanu laste füüsilisele arengule ja tuleb toetada nende aktiivset liikumist.

Piaget` teooriaid on edasi arendatud ja tulenevalt sellest on välja toodud, et laste kognitiivsed võimed arenevad kolmel viisil:

1. Mida vanemaks laps saab, seda rohkem on ta võimeline asju meelde jätma, seega aja jooksul salvestatakse rohkem infot.
2. Mida vanemaks lapsed saavad, seda küpsemalt ja rohkelt on nad võimelised uut infot läbi töötama.
3. Lapsepõlves areneb informatsiooni kogus kui ka selle töötamise oskus. (Veisson, Veispak 2005: 25)

Eriksoni (1968, viidatud Krull 2000 järgi) teooria kohaselt on inimeste psühhosotsiaalses arengus kaheksa astet, mis avalduvad eriliste arengukriisidena, nendeks on- Esimene arenguaste, väikelaps (0-1 aastat, Leuska, Anu 2010) usaldus vastandatult usaldamatus; Teine arenguaste, kõndima hakkamine (1-3 aastat, Leuska 2010) autonoomia vastandatult häbile ja kahtlusele; Kolmas arenguaste, varane lapsepõlv (4-6 aastat, Leuska 2010)

initsiatiiv vastandatult süütundele; Neljas arenguaste, noorem kooliiga (7-11 aastat, Leuska 2010) töökus vastandatult alaväärsustundele- sõltub lapse varasematest kogemustest, mida iseseisvam ja ennast usaldav laps on, seda paremini areneb lapses töökus ja ettevõtlikkus. Viies arenguaste, noorukiiga (12-18 aastat, Leuska 2010) identiteet vastandatult identiteedi hajumisele- oluline on vastuolude lahendamine töökuse ja alaväärsustunde vahel. Edukas sotsiaalsete probleemide lahendamise oskus, tagab usu enese töövõimesse. Kuues arenguaste, noorusiga (18-...aastat, Leuska 2010) intiimsus vastandatult isolatsioonile- intiimsuhete loomine, kujunemise aluseks isiklik avastus, mida toetavad kogemused partneriga suhtlemisel. Seitsmes arenguaste, täiskasvanuiga generatiivsus vastandatult stagnatsioonile- osalemine ühiskondlikus elus, laieneb silmaring ja huvi maailma vastu, kujunemise aluseks turvaline eraelu. Kaheksas arenguaste, vananemine, integraalsus vastandatult meeleheitele- vanadusega kaasnevate paratamatustega mõistmine. Kujunemise aluseks edukalt eelnevate arengustmete läbimine, rahulolu elatud eluga ja valmisolek surmaks. (Krull 2000: 139-144)

Lähtuvalt uurimustööst, seotust lastehoiuga ja tulenevalt sellest vanuse sihtgrupist, siis käesolevas töös seletatakse pikemalt Eriksoni kolme esimest arengust.

### **1.1.1. Lapse arengu alused maimikueas (1-3 aastat)**

**Autonoomia vastandatult häbile-** iseseisvuse ja endasse uskumise arenemine, aluseks kogemused, mis seotud konkreetsete piirangutega ja esile tuua seda, millega laps saab iseseisvalt hakkama (Krull 2000).

Sel perioodil toimub kiire küpsemine ja rääkima hakkamine. Emast/hoidjast sõltuv laps hakkab iseseisvuma, „Mina“ kujunemine. Seda perioodi iseloomustavad kaks sihti „kinnihoidmine“ ja „lahtilaskmine.“ (Veisson, Veispak 2005: 29-30)

Usaldus vanemate ja ümbritseva keskkonna vastu saavutatud, siis hakkavad lapsed juba ise tegutsema ning saavutavad teatud määral iseseisvuse. Last tuleb julgustada, motiveerida ja aidata sooritada raskemaid ülesandeid. Pidev lapse eest ära tegemine, võib tekitada temas sellist tunnet, et ta ei saa hakkama, on saamatu ning see omakorda süvendab lapsele häbi tunnet. Vanema roll on esile tõsta need osakused, millega laps ise hakkama saab. Lapsele tuleb anda vabadust, kuid reeglid peavad olema selged ja paigas. Selles eas oluline roll verbaalsel suhtlemisel ning oluliseks muutub mäng kaaslastega. (Leuska 2010)

Piaget` operatsioonide- eelsel perioodil hakkavad lapsed omandama termineid ja lihtsamaid mõisteid, kujuneb kõnekeel. Perioodi alguses näevad lapsed, et asjad ja nende

nimetused käivad kokku, alles perioodi lõpus nad taipavad, et objekt ja sõna ei eksisteeri koos. Sel perioodil toimub küll kiire areng, aga lapsed ei ole võimelised toime tulema keeruliste mõtlemisülesannetega ning nad ei oska näha asju teiste vaatenurgast-mõtlemine on egotsentriline. (Krull 2000)

### **1.1.2. Lapse arengu alused koolieelikueas (3- 7 aastat)**

**Initsiatiiv vastandatult süütundele-** aktiivne õppimine ja ümbritseva uurimine. Oluline on lasta lapsel ise avastada ja uurida ümbritsevat maailma (Krull 2000).

Perioodi iseloomustab kolm arenguetappi, mis omakorda põhjustavad arengujärgule iseloomuliku kriisi:

- Laps on aktiivsem liikuja ning avarduvad eesmärgid.
- Seoses kõne arenguga hakatakse ka rohkem küsimusi esitama.
- Kõneareng ja motoorsed võimed tagavad efektiivse kujutlusvõime rollimängudeks, aluseks on kindlad eesmärgid ja ambitsioonid. (Veisson, Veispak 2005: 30)

Selles eas laps areneb kiiresti nii füüsiliselt kui ka vaimselt. Laps soovib ise uurida, avastada ja katsetada. Lastel areneb algatusvõime ja usk endasse, seda vanemate toetusega. Süütunne lapsel on kerge tekkima juhul kui vanemad tõrjuvad, kritiseerivad või süüdistavad last. Selles vanuses saavad lapsele oluliseks kaaslastega rolli- ja fantaasiamängude mängimine ning tekib ettekujutus soorollidest, sellest tingituna ka poiste ja tüdrukute mängud. Lapsel tekib ideaaleeskuju vanema näol, tüdrukutel isa ja poistel ema. (Leuska 2010)

Piaget` konkreetsete operatsioonide perioodil muutub laste mõtlemine paremaks, saavad aru loendamisest ja rühmitamisest. Laps hakkab nägema seoseid ning sündmuste põhjuseid ka väljaspool iseennast. Lapse tegevus on konkreetsem ja planeeritud, vahel võib jääda puudu loogilistest põhjendustest ja järeldustest. (Krull 2000)

### **1.1.3. Lapse arengut toetav keskkond**

Olulise tähtsusega üleminekul kodust lasteasutusse on see, et lapsel tekiks hoidjaga kiindumussuhe. Kiindumussuhte saavutamine on ka oluline turvatunde tagamisel, mis omakorda soodustab lapse uudishimu õppimisel ja on edaspidiste lähisuhete aluseks (Kraav I.2017: 31). Kiindumussuhte loojaks on John Bowlby, kes uuris seotust imiku ja ema vahel (Veisson 2017: 29). Laps on valmis alles kahe aastaselt looma teistega kiindumussuhteid, kui esmane kogemus on positiivne, siis need lapsed on rahulikud,

enesekindlad ja avameelsemad (Läänesaar, Kilk 2013). Kiindumussuhte tekkimiseks tuleks arvestada vähemalt kuus kuud. Uuringud (Lahikainen, Asikainen 1983, viidatud Kraav S.L.2017 järgi) nende laste kohta, kellel on olnud varajases eas palju kiindumussuhteid, on tõestanud, et nendel lastel läheb lasteaias lihtsamalt. (Kraav, S.L.2017: 14)

Väikelaste arengu puhul peab keskkond tagama ja toetama aktiivset mängu. Jensen (2009, viidatud Nugin 2017 järgi) juhivad tähelepanu sellele, et aasta jooksul peaks rühmas tegevuskeskustes tegema uuendusi, vahetama raamatuid ning mänguasju. (Nugin 2107) Lasteasutuses loob õpetaja mitmekesise ja turvalise kasvukeskkonna, mis toetab laste füüsilist ja vaimset arengut. Ümbritsev keskkond mõjutab laste kognitiivset, emotsionaalset, sotsiaalset ja füüsilist arengut. Seega on oluline, et õpetaja arvestab iga lapse individuaalsusega, väärtustab iga last ja toimib pidev suhtlus ka lapsevanemaga. Toetada ja suunata tuleks ka laste omavahelisi suhteid ja arendama koostööoskust. (Peterson 2017: 315- 316)

## **1.2.Lapsehoiu süsteem Euroopas**

Euroopa Komisjoni konverentsi raportist selgub, et Eesti alushariduse süsteem sarnaneb kõige rohkem Põhjamaadega. Raportist selgus, et õpetajatel on hea ettevalmistus, hea ühtne süsteem alushariduse omandamiseks 1,5- 7 aastastele lastele, kuid probleemseks kohaks on alla kolmeaastastele lastele hoiuvõimalused. Tiina Peterson (Kurm 2014) rõhutab, et kvaliteetne alusharidus ja lapsehoid tagavad laste edukuse koolis, aitab kaasa laste sotsiaalsele ja emotsionaalsele arengule. (Kurm 2014)

Enamus Euroopa riikides, ka Eestis on probleemseks kohaks just alla kolmeaastastele lastele lasteaiakohtade kättesaadavus. Eestis toetab KOV-si lasteaiakohtade loomisel Euroopa Sotsiaalfond. Võrreldes Euroopa riikidega, siis on meil, Eestis, laste ja täiskasvanute suhe rühmas väiksem, alusharidus ja lapsehoid on soodsam kui Iirimaa, Luksemburgis, Inglismaal ja Šveitsis. (Kurm 2014)

Euroopas ja USA-s on populaarsed lapsehoiuteenusteks pikapäevaklubid, mis võimaldavad lastele järelevalvet peale tunde (Kraav S.L.2017: 18).

### **1.2.1. Lapsehoiuteenusele ja lapsehoidjale esitatavad nõuded**

Seadusega on lubatud ühel hoidjal hoida rendipinnal viis kuni kolmeaastast last ja kümme last alates kolmandast eluaastast. Lapse kodus võib hoidjal olla kuni viis last, kui on tegemist ühepere lastega. Teenuse maksumuse ja vajalikkuse eest vastutab üldjuhul lapsevanem, kui

teenuse maksumuse eest vastutab riik või omavalitsus, siis ka määratakse hüvitise suurus. Lapsehoiuruumid peavad vastama rahvatervise seadusele ja tervisekaitsealastele. Kui hoius on üle kümne lapse, siis vajalik ka ruumidele juurdepääsuteed ja väljapääsud, mis kooskõlastatud tuleohutusnõuetele. (Sotsiaalministeerium 2014)

„Lapsehoiuteenust võib osutada ruumides, mis vastavad ehitusseadustiku §-s 11 ja selle alusel kehtestatud ehitisele esitatavatele nõuetele ning käesoleva määrusega tervisekaitsealastele (Tervisekaitsealased lapsehoiuteenusele 2016).“

Lapsehoidjana töötaval inimesel peab olema vastav kutsetunnistus ja ta lähtub oma töös lapsehoidja kutsestandardist, mis töötati välja aastal 2005 kahel tasandil- lapsehoidja II ja lapsehoidja III. 2011-ndast aastast kinnitati ka kutsestandard neli ja 2016-ndal aastal ka viies tase (Kraav S.L.2017: 19).

Tööd alustav lapsehoidja peaks olema keskkaridusega 18 aastane ja eelnevalt mõtlema sellele, kas tal on eeldatavad isikuomadused, milledeks on: hea füüsiline ja vaimne tervis, emotsionaalne stabiilsus ja hea pingetaluvus, vastutus ja empaatiavõime, usaldusväärsus, loovus ja koostöövalmidus ning lastest ja vanematest lugupidamine (Kraav S.L.2017: 19). Lapsehoidja kutse eetikast lähtudes, peab ta tagama lapsele turvalisuse, vastutab lapse füüsilise ja vaimse arengu eest. Oluline on ka head suhted kolleegidega ja perekonnaga, kui hoidja märkab lapse käitumises midagi märkimisväärset, siis arutatakse sellest lapsevanemaga, pakub oma toetust ja nõuandeid ning vajadusel võetakse kasutusele professionaalsed abinõud, näiteks nõustamine, psühholoog. (Kutsekoda)

Lapsehoidja kutse taotlemiseks peab taotleja tõendama, et on terve ja kohtulikult karistamata. Taotlemiseks on vajalik erialane kursuse läbimine ja tunnistus väljastatakse viieks aastaks. Kutsetunnistuse uuendamisel eksamit sooritama ei pea, aga tähelepanu pööratakse sellele, et lapsehoidja uuendab oma teadmisi ja säilib tema töös ühtlane tase. (Kraav S.L.2017: 19)

### **1.2.2. Erinevate tingimustega hoiuviisid Eestis**

Eestis reguleerib lapsehoiuteenuse tegevust sotsiaalhoolekande seadus, majandustegevuse seadustik ja tervisekaitsealased lapsehoiuteenusele (Eesti.ee 2018). Seadustes puudub mitme erineva lapsehoiuliigi võimalused, kuid määratletakse ainult lapsehoid (Kraav I.2017: 13).

Lapsehoiuteenuse alla kuuluvad puuetega laste päevahoid ja laste päevahoid. Koolieelses lasteasutuses tagatakse lapse hoid ja alushariduse omandamine, lapsehoiuteenust pakkuv ettevõtte tagab lapse hoitu, aga mitte alusharidust. (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus 2009, edaspidi EAS) Hoiuteenustega sarnased tegevusasutused on laste huviringid, noortekeskused, lastelaagrid ja pikapäevarühmad (Sotsiaalministeerium 2014).

**Perepäevahoid.** Perepäevahoius on üks hoidja ja neli kuni viis erinevas vanuses last ja seda hoiuviisi teenust on võimalik pakkuda kas siis hoidja või lapsehoitu vajava lapse kodus. Selle hoiuviisi juures on olulisteks kriteeriumiteks see, et lapsel tekib kindla hoidjaga kiindumussuhe, laste püsiv koosseis ja üldjuhul erivanuselised lapsed. Selline hoiuviis on positiivne eriti noorematele lastele, arenevad kiiremini jälgendades ja matkides vanemaid lapsi. Eestis on sellised hoiuvormid kogunud populaarsust viimase kümne aasta jooksul, kus oma kodu kasutatakse ka töökohana. Paljud vanemad hindavad ja peavad oluliseks rahulikku, väikest ja kodust kasvukeskkonda. (Kraav S.L.2017: 16)

**Rühmapäevahoid.** Sellele hoiuviisile saab määravaks rendipinna suurus, et mitmele lapsele on ruumidesse luba saadud. Üldjuhul on piiriks kümme last, sest alates 11-st lapsest on vaja ka päästeameti tunnistust ohutusnõuetele. Päevahoius töötab üldjuhul kaks töötajat, kuni 15 last rühmas. Rühmapäevahoiud on populaarsust koguma hakanud uuenenud seadusele, mis lubavad KOV-tele lapsevanema nõusolekul pakkuda kuni kolmeaastastele lastele lasteaia koha asemel lapsehoiuteenust. Seadusemuudatused võimaldavad KOV-tele luua soodsamate ülalpidamiskuludega lapsehoiuteenuseid ning nõuded ruumidele ja töötajatele mitte nii suured kui munitsipaal- ja eralasteaedadele. (Kraav S.L.2017: 16-17).

**Individuaalhoid lapse või lapsehoitja kodus.** Pered, kes vajavad lapsehoitjat, võiksid läbi mõelda selle, kas hoitjat läheb vaja pikemas perspektiivis või lühiajaliselt.

Väikelapsele oleks parem kindel hoitja, mitte pidev hoitjate vahetumine. Üldjuhul on individuaalhoid lapse esmaseks kogemuseks hoitjaga ja nendeks on kas siis sugulased või peretuttavad. Mugavaks lapsevanemale sellise hoiuviisi kasutamine teeb asjaolu, et laps on oma kodus turvalises ja tuttavas keskkonnas ning jäävad ära hommikused/hilisõhtused lapsega sõitmisel. Plusse sellise hoiuviisi kasutamise juures on veelgi, näiteks kui peres on veel koolis käivaid lapsi, siis koju tulles hoitakse ka neil silma peal ja lisaks lapsehoitule on hoitjale määratud ka mõned majapidamiskohustused. (Kraav S.L.2017: 13-15)

**Mängutuba.** Mängutoad võivad olla erinevad selle poolest, et mõnedes kohtades on lapse järelevalve tagatud või siis mitte. Hoiuviisi juures lapsevanema seisukohalt suureks plussiks on see, et ei pea oma tulekust või mittetulekust ette teatama, vaid saab lapse viia endale sobival ajal. Sellist hoiuviisi saab kasutada alla nelja tunni korraga. Mängutoa teenuse töötajale võib ebameeldivaks kujuneda see, et ta võib tundide kaupa üksi olla või siis vastupidine variant, et korraga lapsi nii palju, et juurde ei mahu ja peab mõnele soovijale ära ütleva. (Kraav S.L.2017: 17-18)

### **1.3. Teoreetilise osa kokkuvõte**

Lapse arengule pannakse alus esimesel eluaastal ja koolieelses eas, seega kvaliteetne lastehoid mängib selles olulist rolli. Lastehoius ei ole seaduses ettenähtud riiklikku õppekava, ega arengukava, kuid hoius on paigas päevakava. Hoius töötav personal tagab lapsele mitmekülgse ja mängulise arendava keskkonna ja lapse hoiu. Väikelapsed vajavad arenguks turvalist ja arendavat keskkonda, kus lähtutakse lapse individuaalsusest ja tema eripäradest. Irina Kalso (2015) on oma artiklis väitnud, et parima alushariduse omandavad lapsed kas siis kodus, eraõpetaja juures või lastehoius ja seda sellepärast, et lapse/õpetaja arv väiksem ja õpetajal on rohkem aega keskenduda lapse individuaalsusele ning tal ei ole liiga palju teisi kohustusi.

Esimesel eluaastal toimub lapse arengus kiired muutused, laps sõltub täiskasvanut ja vajab kiiret reageerimist. Lapse nutule tuleks koheselt reageerida ja rahuldada tema vajadused, oskus ja arusaam natuke ootamisest tekib imikutel alates viiendast elukuust. Sel perioodil vajab laps pidevat tähelepanu ja positiivseid elamusi, negatiivsed tunded võivad hilisemas eas lapsel põhjustada endasse sulgumise.

Alates teisest eluaastast hakkab laps iseseisvuma ja vanema roll on lasta lapsel võimalikult palju ise teha. Vabadus ja katsetamine iseloomustavad seda perioodi ja lapsevanem peaks julgustama ja motiveerima last. Kolmandast eluaastast areneb laps kiiresti nii füüsiliselt kui ka vaimselt, oluliseks saavad suhted eakaaslastega. Lapsel tuleb anda võimalus avastada ja uurida ümbrust.

## **2. UURIMISTÖÖ EMPIIRILINE OSA**

### **2.1. Uurimistöõ eesmärk ja ülesanded**

Uurimistöõ eesmärgiks on välja selgitada laste päevahoiu vajalikkus Toila vallas kohaliku omavalitsuse spetsialistide ja kuni kolmeaastaste laste vanemate hinnangul. Uurimistöõ kaudu soovib autor teada saada ka lastevanemate eelistusi lapsehoiu erinevatest võimalustest ja nende teadlikkust hoiusüsteemide erinevuste kohta. Eesmärgist lähtudes on seatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on lastevanemate teadmised erinevatest hoiuvõimalustest?
2. Millised on lastevanemate teadmised päevahoiuvormi kohta?
3. Millist hoiuvormi eelistavad lapsevanemad oma lapse puhul ja miks?
4. Kuidas hindavad laste päevahoiu vajalikkust Toila valla spetsialistid?
5. Kas erinevate hoiuvõimaluste mitmekesistamine tooks valla hariduselule mingeid muudatusi?

Eesmärkide saavutamiseks on läbi viidud fookusgrupi intervjuu lastevanematega ja kohaliku omavalitsuse spetsialistidega.

### **2.2. Valimi kirjeldus**

Käesoleva uurimuse populatsiooni kuuluvad KOV-se spetsialistid ja piirkonna lasteaias käivate kuni kolmeaastaste laste vanemad. Valimi koostamise meetodiks on mittetõenäosuslik sihipärane valim (KOV spetsialistidele) ja mugavusvalim (lapsevanematele). Mittetõenäosuslike valimite puhul ei ole võimalik uurimistulemuste põhjal teha üldistusi ja pikemas perspektiivis järeldusi, sest valimisse sattumiseks puuduvad uuritavatel objektidel võrdsed võimalused. (Rämmer 2014) Uurimistöös keskendutakse valimis olevate inimeste seesmistele nähtustele, milledeks on nende elukogemused, mõtted ja arvamused. (Õunapuu 2014)

Valimi moodustavad KOV-se spetsialistid, kelleks olid kaks sotsiaaltöötajat ja ühe Toila vallale kuuluva lasteaia direktor. Fookusgrupi intervjuule oli oodatud kümme lapsevanemat, aga intervjuul osales viis lapsevanemat. Kokku oli valimis kolm spetsialisti ja viis lapsevanemat.

### **2.3. Uurimistöõ metoodika ja andmete kogumise meetodid**

Uurimismeetodina on kasutatud kvalitatiivset lähenemisviisi, kus uuritavaks nähtuseks on spetsialistide ja lastevanemate arvamused. Kvalitatiivse uurimuse tüüpilisemaks tunnuseks on väiksemad valimid, mille tulemuseks on intervjueeritavate mõtete ja

arvamuste analüüs (Õunapuu 2014). Andmete kogumismeetodiks on fookusgrupi intervjuu ja küsitlus, küsitlusmeetodi eeliseks on see, et küsimused on avatud lõpuga ja paindlikud. Andmete kogumiseks valisin intervjuu, sest selle kaudu saab täpset infot, mida inimene mõtleb. Arutelude kaudu võib välja tulla uusi ideid ja mõtteid võimalik edasi arendada teise vastaja vastusest. Intervjuu ja küsitluse tulemusel on võimalik teha vastustest järeldusi ja andmed on mitteamvulised. (Laherand 2008) Intervjuu on teemakeskne vestlus eesmärkide saavutamiseks kahe või enama inimese vahel (Brennen 2013: 27, viidatud Lepik jt 2014 järgi). Intervjuu miinusena saab välja tuua selle, et valim on väike ja tulemusi üldistada raskem (Kalmus jt 2015).

Fookusgrupi intervjuul on kindel teemafookus ja osalejate mõtteid saab kasutada uue teadmise loomiseks. Fookusgruppi juhib moderaator, kes peab jälgima ajapiiranguid ja seda, et intervjuueeritavad ei kalduks temast kõrvale. Fookusgrupis on tavaliselt neli kuni kümme inimest ja kestab üldjuhul 1,5- 2,5 tundi. (Vihalemm 2014) Intervjuueeritavatele on tagatud konfidentsiaalsus, nende nimesid ei nimetata ja neil on õigus mõnele küsimusele vastamata jätmise, kui nad seda mingil põhjusel soovivad (Lepik jt 2014).

Empiirilise osa raames viidi läbi 27.04.2018 fookusgrupi intervjuu lastevanematega Toila vallas Altküla külas Kobeli Talus, mis kestis tund aega. Oma ala spetsialistidele oli samuti plaanis viia läbi intervjuu, aga takistuseks sai sobiva aja leidmine. Tulenevalt sellest takistusest olid oma eriala spetsialistid nõus vastama kirjalikult ja KOV-se spetsialistidele ja lasteaija direktorile saadeti intervjuu jaoks koostatud küsimused. Tulemuste analüüsimiseks kasutati laialdaselt levinud kvalitatiivset sisuanalüüsi (Kalmus jt 2015).

Kvalitatiivse sisuanalüüsi käigus saab keskenduda vastuste olulistele mõtetele ja võimalik analüüsida intervjuueeritavate „peidetud mõtetest,“ analüüs on tekstipõhine ja selle sisu ei lihtsustata. Kvalitatiivse sisuanalüüsi miinusena saab välja tuua selle, et uurijale mitteteadlikult võib ta kasutada intervjuueeritavate vastuseid oma hüpoteeside positiivsemaks muutmiseks. (Kalmus jt 2015)

### 3. UURIMISTULEMUSED

#### 3.1. Lastevanemate fookusgrupi intervjuu vastused

Intervjuus olid avatud küsimused, mis olid koondatud kolme temaatilisse plokki ning tähtsat rolli mängis lastevanemate arvamused ja kogemused. Analüüsis tugineb töö autor intervjuu põhjal saadud lastevanemate vastustele, mis on töös kajastatud täpselt vastajate sõnadega. Intervjueeritavate nimed asendan lühendiga LA- lapsevanem ja S-spetsialistid.

Sissejuhatavad küsimused intervjuusse: *Mida Te teate päevahoiust? Mille poolest erineb päevahoid koolieelsest lasteasutusest (lasteaiast)? Teie arvamused päevahoiu kohta? Tooge välja plussid ja miinused.*

Sellele küsimusele vastas ainult kaks intervjueeritavat ja mõlemad olid seisukohal, et päevahoid erineb lasteaiast sellepolest, et seal ei toimu eesmärgistatud õppe- ja kasvatustegevust.

- *Päevahoiul ei ole kindlat õppe-eesmärki ja seal on väiksed lapsed ja saad lapse sinna hoidu viia. (LA1)*

#### **Esimene temaatiline plokk: Lastehoidu vajavad lapsed ja kasvukeskkond**

##### *1. Millistel juhtudel on põhjust eelistada päevahoiuvormi lasteaiale?*

Päevahoiuvormi eelistamise põhjustena nimetasid lapsevanemad kõige enam lasteaiakoha puudumist. Nimetati veel seda, et see sobib nooremale lapsele ja on lapsevanemale mugavam, kuna võimaldab lapse tuua hoidu talle sobival ajal.

- *Sa ei saagi eelistada kui pole lasteaiat kohta, sa viidki siis kui lasteaiat ei võeta ja pole kohta. Lapsevanemad võimalusel ikka eelistavad lasteaiat. (LA1)*
- *Siis kui lapsed on nooremad. (LA3)*
- *Ei ole piisavalt kohti. (LA2)*
- *Kui läheduses on päevahoid olemas, aga lasteaias sõimerühm puudub. (LA5)*
- *Saad kokkuleppel viia lapse endale sobival kellaajal. (LA1)*

##### *2. Millises vanuses lapsed Teie arvates vajavad lapsehoidu enam?*

Intervjueeritavad olid aramusel, et lapsehoiuteenust vajavad enam lapsed teisel eluaastal, kuna siis ei maksta emale enam emapalka ja ta peab tööle minema. Nimetatud oli ka, et erivajadustega lapsed vajavad lapsehoidu. Üks lapsevanem vastas, et laste vanus hoius sõltub selle omaniku otsusest.

- *1,5 kui emapalk saab läbi. (LA1)*
- *Siis kui emapalk saab läbi, peab tööle minna, ei taha töötuks jääda. (LA3)*

- *Oleneb asutaja reeglitest. (LA1)*
- *Erivajadustega ja alla kahe aastased lapsed, kui pole läheduses sõimerühma. (LA4)*

### 3. Millistele tingimustele peaks päevahoid vastama?

Sellele küsimusele vastas kolm lapsevanemat ja nad olid arvamusel, et päevahoius peab olema esmajärjekorras turvaline ja ohutu keskkond. Lähtuda tuleks laste vajadustest ning tagatud mitmekesine mänguline kasvukeskkond.

- *Lähtuvalt lapsest, turvaline ohutu keskkond. (LA1)*
- *See kõik on elementaarne. (LA2)*
- *Paindlikud tingimused. (LA3)*

### 4. Millised on olulised lapse arenguaspektid Teie jaoks (kognitiivne, emotsionaalne, sotsiaalne, füüsiline areng), millele peaks lastehoius tähelepanu pöörama?

Lastevanemate jaoks oli oluline, et tähelepanu pööratakse mitmekülgsel arengule ja tegevustele. Rõhutati, et iga laps saaks piisavalt tähelepanu ja mängulised tegevused vastaksid lapse vanusele ja oleks kaasatud rühmategevustesse, mitte et keegi istuks kusagil üksi nurgas ja mängiks seal omaette.

- *Et lastega tegeletakse nagu lasteaias, aga mitte nii põhjalikult. Mitte et viin lapse sinna ja ta ainult mängib omaette. (LA1)*
- *Füüsiline, sotsiaalne areng. (LA2)*
- *Oluline kindlasti füüsiline areng, sest lapsed tänapäeval ülekaalulised ja liiguvad vähe õues. (LA3)*

### 5. Mida tähendab Teie jaoks arendav keskkond?

Sellele küsimusele vastasid kõik lapsevanemad, et arendav keskkond on see, kui lapsel on vastavalt tema vanusele olemas mänguasjad, mis arendaksid lapse mõtlemist, peenmotoorikat, eneseteenindus- ja sotsiaalseid oskusi. Oluline oli, et lapsi suunatakse koos teistega mängima ja õpetatakse mänguasjade jagamist, seda just nende laste puhul, kes on peres üksikud lapsed ja puudub kogemus koos teistega mängimises. Lapsevanemad tõid välja ka selle, et tähelepanuta ei saa jätta lapse füüsilisi tegevusi.

- *Mänguks vajalikud asjad, pusled, peenmotoorika. (LA1)*
- *Vastavalt lapse vanusele. (LA3)*
- *Vajalikud asjad lapsele olemas. (LA2)*
- *Lastel lubatakse ise teha ja avastada. (LA5)*

- *Ei tehta nende eest liiga palju ära, vaid hoidjate suunamisel antakse neile võimalus ise näiteks riidesse panna. (LA4)*

#### 6. *Mida tähendab Teie jaoks turvaline keskkond?*

Turvalise keskkonnana pidasid lapsevanemad silmas seda, et lastel oleks ohutu liikumine ühest ruumist teise, näiteks ei kukuks trepist alla, ega jätaks sõrmi ukse vahele. Mänguasjad peaksid vastama vanusele, olema terved ja lapsesõbralikud ning paiknema kättesaadaval kohal. Lapsevanemate arvates näitab turvalisust ka selline asjaolu, kui laps jääb hoidu rõõmsas tujus, siis järelikult on ta seal

- *Et ei kukuks trepist ja haiget ei saaks. (LA1)*
- *Õues ei juhtuks õnnetusi. (LA2)*
- *Lapsesõbralikud, ohutud ja kättesaadaval kohal asuvad mänguasjad. (LA4)*
- *See näitab juba kõike, kui laps tahab ja jääb hoidu rõõmuga. (LA3)*

#### 7. *Kui oluliseks peate laste arvu rühmas?*

Vastasid kõik lapsevanemad ja pidasid laste arvu rühmas väga oluliseks. Selle küsimuse puhul otseselt arvilist vastust välja ei toodud, aga oluline oli, et neid ei oleks liiga palju ja ka mitte liiga vähe. Lapsevanemad tõid välja olulise aspekti, et õpetaja- lapse arv peaks vastama sellele, et iga laps saaks piisavalt tähelepanu ja lapsega tegeletakse. Lapsevanemad arutlesid, et laste arv rühmas sõltub laste vanusest, mida nooremad lapsed, seda vähem lapsi ja vastupidi.

Suure rühma puhul negatiivse poolena toodi välja seda, et nooremal lapsel raskem kohaneda ja vaiksemal lapsel võib liiga suur lärm tekitada stressi. Ühel lapsevanemal oli kogemus, et laps kurdab liiga suure lärmi pärast, et seda mitte kuulata, katab laps kätega kõrvad kinni.

- *Väga oluliseks. Kui neid on liiga palju ja üks õpetaja, siis ei saa kõik lapsed piisavalt tähelepanu. (LA1)*
- *Samas kui neid on rohkem, siis ka lastel huvitavam. (LA2)*
- *Kui nad on kahe või kolmekesi, siis tekib ikka see olukord, et üks on üleliigne ja ei võeta teda mängu. (LA3)*
- *Ikka oluline, et õpetaja-lapse arv piisav ja tähelepanu saaks iga laps. (LA5)*
- *Mida nooremad lapsed, seda vähem lapsi ja vastupidi. Noorematega rohkem tegemist ja vajavad rohkem juhendamist. (LA4)*

### **Teine temaatiline plokk: Erinevad hoiuvõimalused**

#### 8. *Milliseid laste hoiuviise Te veel teate?*

Küsimusele vastas neli lapsevanemat, erinevatest hoiuvõimalustest nimetati munitsipaal- ja eralasteaeda ja eraisikuid, kes pakuvad oma kodus hoiuteenuse võimalust. Vastajad olid ka üksmeelel, et võimalusel ikkagi soovitakse lapsega võimalikult kaua ise kodus olla (umbes kolme aastani) ja ennekõike viiakse laps hoida vanavanematele ning kasutatakse tuttavate abi.

Üllatusena tuli välja ühele vastajale ka see, et lühiajaliseks hoiuvõimaluseks saab kasutada ka mängutuba. Lapsevanem ei tulnud selle pealegi ja arvas, et see pigem sünnipäevade pidamise koht.

- *Kodus hoitakse, mängutoad. (LA1)*
- *Lapsehoidjad, vanaemad ja vanaisad. (LA2)*
- *Eraisikud või tuttavad. (LA3)*
- *Lasteaed, päevahoid. (LA1)*
- *Eralasteaed ju ka. (LA5)*

**9. Milliseid erinevusi Te tooksite välja erinevate laste hoiuviiside juures? Milliseid sarnasusi?**

Vastas neli lapsevanemat ja sarnasuseks toodi välja see, et igal pool lähtutakse laste vajadustest, et neil oleks turvaline ja hea olla. Rõhutati, et lastega tegelevates asutustes peab olema kindel päevakava ja rutiin, et laps saaks ennast turvaliselt tunda ja tagatud oleksid lapse esmased vajadused- toit, uni, mäng, turvaline keskkond.

Erinevuseks toodi välja see, et lasteaias on kindel arengukava ja õppetegevus toimub koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel ja jälgitakse individuaalselt laste arengut. Personali kvalifikatsiooni osas olid samuti lapsevanemad arvamusel, et päevahoidudes piisab kui hoidjal on vastav kutsetunnistus, aga lasteaias töötavad eriala õppinud inimesed ja nad täiendavad end erinevate koolituste võimalustega. Intervjueeritavate arvamused lastehoidude lahtiolekute kellaaegade suhtes olid erinevad, kaks lapsevanemat arvasid, et kellaajad ühtivad munitsipaalasteaiaga ja kaks lapsevanemat arvasid, et päevahoius sõltuvad kellaajad lapsevanemate vajadustest ja võivad olla kauem avatud.

- *Erinevus on see, et lasteaias on neil kindel päevakava. (LA2)*
- *Igal pool lähtud lastest, et nad oleksid hoitud ja turvalises keskkonnas. (LA1)*
- *Esmased vajadused on tagatud. (LA3)*
- *Rutiin on ikka igal pool paigas. (LA2)*
- *Lasteaed on rohkem õppimisele suunatud, aga hoidu sa viid siis kui lapsevanemal tekib vajadus. (LA1)*

- *Lahtioleku ajad kindlasti, personali kvalifikatsioon. (LA4)*

**10. Millist hoiuvormi Te eelistate, kas paneksite lapse koolieelsesse lasteasutusse(lasteaed, sõim), kasutaksite lapsehoidja teenust või päevahoidu? Miks?**

Sellele küsimusele vastas kolm lapsevanemat. Üksmeelselt olid nad nõus, et hoiuvormi eelistamine sõltub lapse vanusest ja eelistatakse munitsipaallasteaegasid. Põhjuseks toodi välja see, et on odavam ja laps saab ka kvaliteetse alushariduse. Päevahoiuvormi koha pealt olid lapsevanemad skeptilised ja pidasid oluliseks kindlasti tuttavate positiivset tagasisidet ja seda teenust kasutatakse viimase variandina, kui tõesti teised valikud puuduvad.

- *Oleneb lapse vanusest, kui ta on üle kolme aasta, siis ikkagi lasteaeda ja kui alla kolme, siis vanaema või vanaisa. Päevahoid on ikka see kõige viimane variant. (LA1)*
- *Oleneb tõesti lapse vanusest, enda seisukohalt, siis ikkagi lasteaeda (odavam). (LA5)*
- *Oleneb, mida päevahoid endast kujutab ja oluline kindlasti tuttavate tagasiside, mida positiivsem, seda suurema tõenäosusega ma usaldan oma lapse hoidu. (LA3)*

### **Kolmas temaatiline plokk: Lapsehoiuteenuse kriteeriumid**

**11. Millised on Teie eelistused lapsehoiuteenustele, hoiukoha kriteeriumid?**

Neli lapsevanemat olid arvamusel, et oluline on lapsehoiuteenuse tagasiside ja tuttavate soovitusel. Intervjuu jooksul käis mitmest küsimusest läbi, et päevahoiuteenus on kallim kui koolieelne lasteasutus, seega ka siin toodi välja, et teenuse osutamine võiks olla taskukohasem, et vajadusel ka madalama sissetulekuga või üksikvanemal oleks võimalik teenust kasutada.

Kasvukeskkonna osas kriteeriumiteks toodi välja lapse arengule mitmekülgsed mängulisi tegevusi, näiteks võimalus ujuda, seiklusrajad, kus lapsed saaksid ronida, rippuda ja pugeda, et arendada lapse füüsilisi oskusi. Toodi välja ka soolakambri vajalikkus, et tugevdada laste immuunsust ja erinevad võimalused muusikalisteks tegevusteks ning loodusega tutvumiseks ala, kus mullas kaevata ja uurida luubiga putukaid.

- *Tuttavate soovitusel. (LA2)*
- *Kord ja taskukohasus. Tihtipeale nad on päris kallid. (LA1)*

- *Et ka madalama sissetulekuga inimesed saaksid seda teenust vajadusel kasutada. (LA3)*
- *Kaasaegne kasvukeskkond, kus lapsel võimalik mitmekülgseks arenguks, ikka võimalusel poris müüta ja putukaid otsida. (LA5)*
- *Mida rohkem teenuseid ühises keskses pakutakse, seda rohkem oleks ju kliente, näiteks ühes majas võiks olla erinevaid pakutavaid teenuseid (ujumine, soolakamber, sisemine seiklusrada jne), et sellised võimalused, mis lastele meeldib teha. (LA2)*
- *Tänapäeva lapsed armastavad ka ju tehnoloogiat, et selline võimalus ka võiks olla ja muusikaga seotud näiteks. (LA1)*

*12. Teie ootused hoiuteenust pakkuva inimese isikuomaduste suhtes, kas erialane koolitus on vajalik?*

Nelja lapsevanema vastusest tuleb välja, et oluline on erialane koolitus, kui see puudub, siis sel juhul peaks kindlasti olema kogemus lastega. Erialane koolitus lapsevanemate arvates oluline selle poolest, et hoidja teaks erinevaid arenguetappe ja märkaks vajadusel kas siis arengust mahajäämust või muid probleeme ning oskaks lapsevanemat nõustada ja soovitada kelle poole pöörduda. Lapsevanemad tõid välja hoidja isikuomadustest sõbralikkuse ja soovi tegeleda lastega, hoidja peab lapsi armastama ja oskama koostööd teha.

- *Erialane koolitus kindlasti või kogemus lastega. Sõbralik ja peab tahtma tegeleda lastega. (LA1)*
- *Midagi peab kindlasti olema, et ilma vastava koolituseta ei saaks töötada. (LA2)*
- *Teab kuidas lastega käituda. (LA3)*
- *Oskab ka probleemseid olukordi lahendada. (LA5)*

*13. Kas olete vajanud ja kuidas olete leidnud lapsehoidja?*

Sellele küsimusele vastas kolm lapsevanemat ja keegi nendest ei ole vajanud lapsehoidja abi. Laste haigestumiste perioodidel on aidanud vanavanemad või sugulased.

- *Ei ole vajadust tekkinud. (LA3)*
- *Praegu saan ise hakkama. (LA2)*
- *Võõraste abi pole vaja olnud, ikka vanavanemad või oma õed aitavad hoida. (LA1)*
- *Pole kunagi vaja olnud saab omajõududega hakkama. (LA2)*

*14. Millised on teie kogemused lapsehoidjatega?(positiivsed, negatiivsed)*

Kolm lapsevanemat vastasid ja kuna nendest keegi pole vajanud lapsehoidja abi, siis puudusid ka negatiivsed kogemused.

- *Oma perekond on hoidnud, seega ka ainult positiivsed kogemused. Lapsehoidja teenust pole vaja olnud. (LA1)*
- *Olen nõus eelneva vastajaga. (LA3)*
- *Pole vajadust olnud. (LA2)*
- *Kogemus hoidjatega puudub, ikka lasteaed või vanavanemad. (LA5,4)*

### *15. Kuidas hindate päevahoiu vajalikkust Toila vallas?*

Sellele küsimusele vastas neli lapsevanemat ja nende üksmeelne vastus oli, et hetkel nad ei pea päevahoiuteenuse osutamist antud piirkonnas vajalikuks, sest lastele on lasteaiakohad olemas. Lapsevanemad on arvamusel, et päevahoiud on populaarsemad ja nende vajalikkus rohkem suurlinnades, mitte maal.

- *Hetkel nagu vajadust ei näe, aga kõik oleneb ju personalist, asukohast ja mis teenuseid veel võimalik organiseerida. (LA1)*
- *Lasteaiakoht olemas, vajadust ei näe. (LA3)*
- *Hetkel vajadust ei näe. (LA2)*
- *Kui mõelda keskusele veel mingeid lisa atraktsioone, siis võib olla isegi tasuks asutus end ära. (LA5)*
- *Kindlasti mõistliku hinna eest. (LA1)*

**Teema lõpetamine:** *Mida sooviksite veel teemaga seoses lisada, mille kohta ma ei küsinud?*

Lapsevanematel ei tekkinud teemaga seoses rohkem arutamist vajavaid, ega ka lisaküsimusi.

## **3.2. Kohaliku omavalitsuse spetsialistide küsimuste vastused**

### *1. Kui palju on vallas 0-3 aastaseid lapsi?*

Vastas üks sotsiaaltöötaja, et Toila vallas on kuni kolmeaastaseid lapsi aprillikuu seisuga 144, teine kirjutas, et ei hakka nelja esimest vastust kordama ja vastab küsimustele alates viiendast küsimusest. Lasteaia direktor vastas, et jääb vastuse võlgu ja täpsemad andmed Toila Vallavalitsusel.

- *Vallas on 20.04.2018 seisuga 0-3 aastaseid lapsi 144. (S1)*
- *Jätsin esimestele küsimustele vastamata, ei hakanud neid kordama. (S2)*

- *Annely, mina jään vastuse võlgu, Toila Vallavalitsusel on täpsemad andmed. (S3)*

2. *Kui paljudele lastele on vaja hetkel lasteaiakohti?*

Kahe spetsialisti vastustest tuleneb, et hetkel vallas lasteaiakohtade puudust ei ole. Lasteaia direktori vastuse põhjal on kooliminevate ja lasteaeda tulevate laste arv võrdne.

- *Lastaiakohtadele hetkel puudust ei ole. Kõik valla lapsed on koha saanud. (S1)*
- *Hetkel, 2.05.2018 lasteaias on 56 last. Kooli 1.09.2018 läheb 8 last, arvestades lapsevanemate avaldusi tuleb 8 last. Aastaks 2018-2019 lasteaias on 56 last. Tänapäeva seisiga teistest omavalitsustest on 32,1 %. (S3)*

3. *Kas viimase viie aasta jooksul on olnud lasteaiakohtade puudus/ootejärjekorrad?*

Kahe spetsialisti vastusest selgub, et viimase viie aasta jooksul ei ole esinenud lasteaiakohtade puudust. Vajadusel on saanud lastele pakkuda lasteaiakohta teises omavalitsuses.

- *Kohtade puudust ei ole esinenud. Mõnel aastal on olnud võimalik teise omavalitsuse lastele kohta pakkuda. (S1)*
- *saab 5 aastat kui olen juht Toila Lasteaias Naerumeri, kohtade puudust ei olnud. Arvestades, et aastast 2016 laste arv meie lasteaias kasvab, saab prognoosida, et järgmisel aastal (2018-2019) tekib järjekord. (S3)*

4. *Kui palju käib teiste KOV-ide lapsi Toila valla lasteaedades?*

Spetsialistide vastustest selgub, et Toila valla lasteaedades käib teisest vallast 33 last.

- *Kokku käib Toila valla lasteaedades 33 last teisest vallast. (S1)*
- *32,1 % (S3)*

5. *Milliseid probleeme on esinenud seoses lasteaia teenuse pakkumisega vallas?*

Lasteaia direktori ja ühe sotsiaaltöötaja vastustest selgub, et valla tasemel ei ole probleeme esinenud. Teise sotsiaaltöötaja vastusest selgus, et valdade ühinemisega puudub hetkel Toila vallale kuuluvas Kohtla külas lasteaed, varem sõlmitud Kirju- Mirju lasteaiaga kokkulepped ei kehti ja see teeb olukorra keeruliseks just sõimekohtade poolest.

- *Sellele küsimusele saab paremini vastata lasteaia direktor. Vallavalitsuse tasemel ei ole probleeme tekkinud. Seni on suudetud valla lastele kohad tagada, vähekindlustatud peredele on toetused laste alushariduse võimaldamiseks, vald on panustanud lasteaia keskkonna turvalisemaks ja mugavaks muutmisel. (S1)*

- *Nüüdses uues suuremas Toila vallas tegutseb 3 lasteaeda (eralasteaed Toilas, Voka Naksitrallide lasteaed, Kohtla-Nõmme lasteaed). Ainuke piirkond, kus ei ole lasteaeda on Kohta. Kuna Kohtla asub niivõrd Kohtla-Järve külje all, siis õnneks saavad meie valla lapsed sealsetesse lasteaedadesse. Varasemalt on Kohtla vallal Kirju -Mirju lasteaiaga kokkulepe, et Kohtla valla lapsed saavad sinna eelisjärjekorras, kuid nüüd seoses haldusreformiga on põhimõtted muutunud. Meie jaoks on see kindlasti mure koht, kuna soovime oma valla inimestele pakkuda võimalikult kodulähedast võimalust last lasteaeda panna, kuid kui nüüd võetakse Kohtla piirkonna lapsi sinna ainult sellisel juhul, kui kohti on... siis muudab see nendele inimestele olukorra keerulisemaks. Keerulisemaks just sõimekohtade osas. Kindlasti on see teema, mille me peame nüüd lähiajal ettevõtma ja Kohtla-Järve linnaga selles osas läbirääkimisi pidama.*

*Üheks varasemaks probleemiks võib veel nimetada ka Toila eralasteaia vähese täituvuse. Kui mõned aastad tagasi oli lasteaia täituvus ainult pool, siis õnneks täna on lasteaed teinud väga head tööd ning enamik kohti on täidetud. Lasteaia täituvus mõjutab oluliselt valla rahalist poolt. (S2)*

- *Ausalt – hetkel raske vastata, kui olid keerulisemad situatsioonid alati oli võimalik vestelda. (S3)*

*6. Kas vald oleks huvitatud koostööst päevahoiuteenuse pakkumiseks väikelaste vanematele?*

Spetsialistide vastustest selgub, et vajadusel oleks vald huvitatud koostööst, kindlasti tuleks läbi arutada ja täpsustada koostöö tagamaad. Päevahoiuteenuse vajalikkuse osas, vald võimaldaks vastavad ruumid ja personali.

- *Päevahoiuteenuse koostöö pakkumine lapsevanematele puudutab enim lasteaeda ennast. Koostöö lasteaia ja lapsevanema vahel on konkreetsem. Vald võimaldab koolieelse lasteasutuse seadusest tulenevalt päevahoiuteenust pakkuda tagades selleks vastavad ruumid ja maa-ala, pedagoogid ja muu vajaliku personali. (S1)*
- *Igasugune koostöö ja initsiatiiv pakkuda valla inimestele nende ootustele vastavat teenust on kindlasti väga tervitatav ja oodatud. Kui rääkida aga vallaga koostööst antud osas, siis kindlasti peab siin täpsustama üle milles seisneb koostöö ning milline on valla roll selles. (S2)*
- *Arvan aj eeldan kui oleks selline vajadus, kui soovijad oleksid kirjalikult pöördunud kohalikule omavalitsusele - teema oleks võetud arutusele. (S3)*

7. Millistele kriteeriumitele peab päevahoiuteenus Teie hinnangul vastama?

Kolme spetsialisti hinnangul peab päevahoiuteenus olema lastele turvaline, arvestada tuleks lapse arenguga ja kasvukeskkonna mõjuga lapse arengule. Oluliseks peeti kvaliteetset suhtlemiskultuuri ja pädevat personali.

- *Koolieelse lasteasutuse seadus §3 toob selgelt välja, millistele kriteeriumitele peaks päevahoiuteenus vastama. Lasteasutuse põhiülesanne on lapse ealisi, soolisi, individuaalseid vajadusi ja iseärasusi arvestades:*

1) *luua võimalused ja tingimused tervikliku isiksuse kujunemiseks, kes on sotsiaalselt tundlik, vaimselt erk, ennastusaldav, kaasinimesi arvestav ja keskkonda väärtustav;*

2) *hoida ja tugevdada lapse tervist ning soodustada tema emotsionaalset, kõlbelist, sotsiaalset, vaimset ja kehalist arengut. (S1)*

- *Meie jaoks on oluline, et kõik nõuded (sh turva, toitlustamise jms) oleksid täidetud ning lapsed oleksid hoitud, kaitstud ja armastatud. Kindlasti on oluline, et olemas oleks ka kvalifitseeritud töäjõud ja päevahoiuteenuseks sobivad ruumid. (S2)*
- *Kvaliteet: suhtlemiskultuur. Personali pädevus: pedagoogilise ja psühholoogilised teadmised, eriti teadmised lapse arengust ja kasvukeskkonna mõjust lapsele. (S3)*

8. Mida tähendab teie jaoks last arendav keskkond?

Arendavaks keskkonnaks nimetasid spetsialistid eelkõige seda, et lastel oleks turvaline ja kaasaegne kasvukeskkond. Spetsialistid pidasid oluliseks ka seda, et lastel oleks tagatud võimalused ise proovida, avastada ja katsetada, mitte ei pakuta kõike valmislahendusi.

- *Last arendav keskkond on eelkõige turvaline ja pingevaba paik, kus laps saab ennast võimalikult vabalt tunda. Lasteaiakeskkond peab pakkuma võimalikult palju variante lapse oskuste arendamiseks. Tähtsal kohal on õppevarustuse ja koolitatud personali tagamine, kuid vähemtähtsaks ei saa pidada sotsiaalsete oskuste arendamist. Sotsiaalsete oskuste täiendamiseks ongi oluline tagada lastele turvaline keskkond, kus tutvustatakse lastele erinevaid eluväärtuseid. Teadmisi, oskuseid, vilumuste ja käitumisnormide kogumit, mis loob eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis (KELS, 1999, § 2, lg 1). (S1)*
- *Tegemist on väga laia mõistega, kus interpretatsiooni võimalusi on palju. Minu jaoks tähendab see eelkõige seda, et lapse areng on toetatud ning keskkond (sh ümbritsevad inimesed) ei pärsi lapse arengut. Keskkond peab olema lapse jaoks*

*innustav, inspireeriv ning kutsuma avastama maailma. Ei saa pakkuda valmislahendusi, vaid lasta lapsel ise avastada ja katsetada. (S2)*

- *Praegusele ajastule vastav keskkond, kaasaegne, huvitab, „ TARKUSE JA TEADMISTE ISU PAKKUV KESKKOND“ KUHA LAPSE TAHAB TULLA, KUS LEIAB OMA KÄEÜLATUSES VAHENDEID, KUS SEINAD JA RIIULID PROVITSEERIVAD LUUA MIDAGU UUT JA HUVATAVAT - UNIKAALSET JA INDIVIDUAALSET, KUS ÕPETAJA ON SUUNAJA ROLLIS.KU EI OLE COPY PASTE-i....kus on erinevad keskused, kus on valikud! (S3)*

*9. Kas erinevate hoiuvõimaluste mitmekesistamine tooks valla hariduselule mingeid muudatusi? Kui jah, siis milliseid? Kui ei, siis palun põhjendage.*

Hoiuvõimaluste mitmekesistamise küsimuse vastustest selgub, et oleneb, mida erinevate hoiuvõimaluste all täpsemalt mõeldud on. Ühe spetsialisti vastuse põhjal võiks pikemas perspektiivis mõelda hoiuvõimalusi näiteks erivajadustega lastele. Samuti mitmekesistaks ja tooks erinevaid valikuvõimalusi lapsevanemale, kui leida lahendusi alternatiivpedagoogika näol või mõelda midagi täiesti uut ja põnevat, mida selles piirkonnas veel ei ole.

- *Täpselt ei saa aru, mida mõeldakse hoiuvõimaluste all. Kui mõelda hoiuvõimalustele kui lasteasutuste liikidele, siis mitmekesistamine erivajadustega laste päevahoiu mõttes rikastaks valla hariduselu minimaalselt, sest lähim teine omavalitsus pakub juba seda teenust hetkel on seal piisavalt kohti, et teistest valdadest erivajadustega lapsed saaksid seda teenust kasutada. Pikemas perspektiivis, suurema vajaduse tekkides on erivajadustega laste päevahoiu loomine valla jaoks mitmekesistav. See võimaldaks Toila vallal samuti pakkuda teenust nii oma valla lastele kui ka naabervaldadele.*

*Kui hoiuvõimaluste all mõeldakse lasteaia keskkonna mitmekesistamist, siis sellega tegeletakse nii kui nii. Iga aastaga täiendatakse lasteaedades inventari jne. Mingeid muid muudatusi see endaga kaasa ei too, kui ainult seda, et lastele tekitatakse paremad õppevõimalused ja turvalisem ümbrus. Nagu juba öeldud, kohtade täituvusega probleeme ei ole, et mitmekesistamisega rohkem lapsi aedadesse meelitada. (S1)*

- *Oleneb mida on mõeldud mitmekesistamise all. Täna on meil vallas heal tasemel lastehoid olemas ning kindlasti saavad nad juba täna ka hakkama erinevate erisustega. Kui rääkida mitmekesistamise all alternatiivpedagoogikast vms, siis kindlasti oleks see midagi täiesti uut ja põnevat, mida meie maakonnas ei ole. Sellisel*

*juhul tooks see nii valla kui ka kogu maakonna haridusellu olulist värskendust ja alternatiive lapsevanematele. Juhul kui mitmekesistamise all on mõeldud hoiuteenuse lahtioleku aegade muutmist või uute ringide/ tegevuste pakkumist seal vms, siis sellisel kujul valla haridusellu olulist muutust ei tunnetaks. Kõik tegevused ja pakutav teenus peab lähtuma siiski vajadusest. (S2)*

- *Ikka toob! Iga uus muudab vana! Vanematel tekib valik kuhu viia oma last?! Kas sinna kui on odavam või sinna kus on huvitavam, põnevam? Asutustel võib tekkida konkurents. Võidab loovam ja lapsesõbralikum. (S3)*

*10. Mida sooviksite veel teemaga seoses lisada, mille kohta ma ei küsinud?*

Sellele küsimusele vastas kaks spetsialisti. Ühe vastaja arvamus on lapsehoiuteenuse suhtes selline, et nii Toila vallas kui ka kogu maakonnas, on antud teenusel veel palju arenguruumi ja kogemusi võiks hankida mujal Eestis toimuvast kui ka välismaalt. Spetsialist oli arvamusel, et tänapäevases kiiresti muutuvmas maailmas peaks muutuma ka haridusmaastikul. Teise spetsialisti hinnangul saab iga lasteaia juurde avada lapsehoiu, kui selleks on valmis nii juhtkond kui ka kogu meeskond.

- *Ma usun, et nii Toila kui ka kogu maakonna lastehoiuteenuses on veel palju arenguruumi. Oluline on vaadata ja saada inspiratsiooni mujal Eestis toimuvast, kui ka saada kogemusi välismaalt. Meil on veel väga palju õppida. Meie pakutav lastehoiuteenus on täna liiga traditsiooniline. Võttes arvesse kui kiiresti maailm muutub, siis peame suutma oma haridusmaastikul nende muutustega kaasas käia. (S2)*

- *Mina arvan, iga kvaliteetne lastehoid areneb lasteaiaks.*

*•Iga lasteaia juurde saab avada lastehoiu, kui juhtkond ja meeskond on valmis. (S3)*

### **3.3.Järeldused ja analüüs**

Analüüsis tugineb töö autor intervjuu põhjal saadud lastevanemate ja spetsialistide vastustele. Käesoleva bakalaureusetöö uurimisküsimused, millele töö autor soovis vastuseid leida:

1. Millised on lastevanemate teadmised erinevatest hoiuvõimalustest?

Lapsevanemad teavad erinevaid hoiuvõimalusi, milledeks on lasteaiad, päevahoiud ja mängutoad. Kõige levinumaks hoiuvõimaluseks on koolieelsed lasteasutused, mida lapsevanemad pooldavad. Mängutuba kasutatakse sünnipäevade pidamiseks ja juhul kui käiakse suuremas ostukeskuses, siis lapsed viiakse sinna lühiajaliselt mängima.

Päevahoiuteenusega lastevanematel kogemused puuduvad, kuid teavad, et seal on rutiin paigas, lapse saab viia endale sobival ajal ja ajaks (kasvõi paariks tunniks) ning reeglina kasutavad teenust lasteaiakoha ootel olevad lapsed. Lapsevanemad tõid välja ka selle, et ennekõike vaadatakse hoidja peretuttavate või sugulaste seast, abi palutakse ja saadakse vanaemade ja vanaisade käest. Aivi Themas jt (2015) alushariduse ja lapsehoiu uuringust selgus, et 22% lapsevanematest saavad abi lapsehoidmisel peretuttavate seast.

Seadustes puudub mitme erineva lapsehoiuliigi võimalused, kuid määratletakse ainult lapsehoid (Kraav I.2017: 13). Hoiuteenustega sarnased tegevusasutused on laste huviringid, noortekeskused, lastelaagrid ja pikapäevarühmad (Sotsiaalministeerium 2014).

## 2. Millised on lastevanemate teadmised päevahoiuvormi kohta?

Lapsevanemad teavad, et päevahoius õppetegevus ei toimu riikliku õppekava alusel. Teenust kasutavad vanemad sel juhul, kui laps on alla kahe aasta, lasteaias pole kohti ning sõimerühma võimalused puuduvad. Lapsevanemad pidasid oluliseks, et lastel oleks tagatud turvalisus, nendega tegeldakse ja lastel võimalused arendavateks mängudeks.

Lapsevanematel puudus teadmine, kes reguleerib päevahoiuvormi tegevust. Eestis reguleerib lapsehoiuteenuse tegevust sotsiaalhoolekande seadus, majandustegevuse seadustik ja tervisekaitseõuded lapsehoiuteenusele (Eesti.ee 2018). „Lapsehoiuteenust võib osutada ruumides, mis vastavad ehitusseadustiku §-s 11 ja selle alusel kehtestatud ehitisele esitatavatele nõuetele ning käesoleva määrusega tervisekaitseõuetele (Tervisekaitseõuded lapsehoiuteenusele 2016).“ Lapsehoiuruumid peavad vastama rahvatervise seadusele ja tervisekaitseõuetele. Kui hoius on üle kümne lapse, siis vajalik ka ruumidele juurdepääsuteed ja väljapääsud, mis kooskõlastatud tuleohutusnõuetele (Sotsiaalministeerium 2014).

## 3. Millist hoiuvormi eelistavad lapsevanemad oma lapse puhul ja miks?

Eelistatakse lasteaeda, põhjuseks on kindel päevakava, taskukohasem ja omandatakse ka lapsele alusharidus. Päevahoiuvormi eelistatakse sel juhul kui tõesti pole lapsele teisi hoiuvõimalusi ja oluline on tuttavate tagasiside hoiuteenuse kvaliteedi ja personali suhtes. Ennekõike kasutatakse vanavanemate ja peretuttavate abi. Lapsevanemad peavad päevahoiu teenust kalliks. Themase jt (2015) alushariduse ja lapsehoiu uuringu tulemustest selgus, et maal on ühe lapse hoiukoha maksumus suurem kui linnas.

Valla- ja linnavalitsused peavad tagama kõigile 1,5-7 aastastele lastele kodukoha läheduses sõime- või lasteaiakoha. Vanematel on õigus valida meelepärane lasteaed ka väljas pool oma valda kui lasteaias on vabu kohti. (Eesti.ee 2017)

Alushariduse ja lapsehoiu uuringu (2015) valikvastustega küsitlusest lapsevanematele selgus, et 81% lastevanematest hoiaksid oma lapsi ise, kui saaksid võimalusel lubada endale osalise tööajaga töötamist.

#### 4. Kuidas hindavad laste päevahoiu vajalikkust Toila valla spetsialistid?

Spetsialistide hinnangud ja arvamused on positiivsed, oleneb milles seisneks valla roll ja millisest koostööst käib jutt.

Rühmapäevahoiud on populaarsust koguma hakanud uuenenud seadusele, mis lubavad KOV-tele lapsevanema nõusolekul pakkuda kuni kolmeaastastele lastele lasteaiakoha asemel lapsehoiuteenust. Seadusemuudatused võimaldavad KOV-tele luua soodsamate ülalpidamiskuludega lapsehoiuteenuseid ning nõuded ruumidele ja töötajatele mitte nii suured kui munitsipaal- ja eralasteaedadele. (Kraav, S.L.2017: 16-17)

#### 5. Kas erinevate hoiuvõimaluste mitmekesistamine tooks valla hariduselule mingeid muudatusi?

Spetsialistide hinnangul tooks valla haridusellu erinevate hoiuvõimaluste mitmekesistamine kindlasti positiivseid muudatusi. Pikemas perspektiivis võiks mõelda kindlasti erivajadustega lastega seotud hoiuteenuste peale.

Käesoleva töö autor sai uurimisprobleemist lähtuvalt püstitatud küsimustele vastused. Kohaliku omavalitsuse spetsialistide arvamused ja hinnangud laste päevahoiuteenusele olid positiivsed, aga lapsevanemad hetkel ei pea päevahoiuteenust vajalikuks.

Antud tulemusi üldistada ei saa väikese valimi tõttu. Põhjus, miks intervjueeritavaid väga vähe kohale tuli, võib tuleneda käesoleva töö teemaga seotud eelarvamuste kohta, näiteks see, mis tuli ka vastustest välja, et päevahoiuteenus liiga kallis. Lastevanematega intervjuu jäi kuidagi napsõnaliseks, kolm vastajat olid aktiivsemad suhtlejad ja ülejäänud pigem kordasid, et on eelneva vastajaga samal arvamusel. Napsõnalised vastused võisid tuleneda ka sellest, et kõigil intervjueeritavatel ei olnud emakeel eesti keel ja ei saanud küsimuste sisust aru.

Andmete kogumiseks valitud meetodit peab töö autor väga efektiivseks, sest otsesel kontaktil intervjueeritavatega on kergem suhelda ja infot saab välja lugeda ka kehakeele ja miimika kaudu.

Intervjuu tulemuste põhjal selgus ka see, et laste päevahoiuteenuse vajadus on rohkem suurlinnades, kus sõimerühmade täituvus ja lasteaia kohti pole. Käesoleva uurimistöo fookusgrupi intervjuu põhjal näitasid vanemad usaldust munitsipaallasteaedade vastu ja olid üksmeelel, et lapsehoiuteenus on vajalik suurlinnades. Antud töö raames, saab autor väita lapsevanemate vastuste põhjal, et lapsehoiuteenuse vajalikkust väiksemas vallas ei peeta tulusaks ja see ei tasuks end ära. Autori arvates võiks pikemas perspektiivis laste päevahoiuteenuse pakkumisele antud piirkonnas mõelda, aga tähelepanu võiks pöörata sellele, et asutuses võiks olla lastele meelepärased erinevaid võimalusi mänguks ja arenguks.

## KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada laste päevahoiu vajalikkus Toila vallas kohaliku omavalitsuse spetsialistide ja piirkonnas elavate kuni kolmeaastaste lastevanemate hinnangul. Samuti soovis autor teada saada lastevanemate teadlikkust ja vajadustest päevahoiu suhtes ning millist hoiuvormi eelistatakse esmaseks kogemuseks oma lapsele. Eesmärgi saavutamiseks koostati Toila valla spetsialistidele küsimustik ja lastevanematega toimus fookusgrupi intervjuu.

Töö teoreetilises osas tõi autor välja lastehoidu vajavate väikelaste arenguetapid vanuseliselt, milleks on 0-1aastat (imikuiga), 1-3aastat (maimikuiga) ja 3-7aastat (koolieelikuiga). Kvaliteetse hoiuteenuse juures on oluliseks aspektiks last ümbritsev turvaline arendav keskkond, lähtudes lapse vanusest ja vajadustest. Teoorias välja toodud ka lühike võrdlus Eesti alushariduse süsteemist Euroopaga, sellest selgus, et Eesti alushariduse süsteem sarnaneb kõige rohkem Põhjamaadega. Ülevaade koostatud ka Eestis olemasolevatest erinevatest hoiuvõimalustest, töös on välja toodud kvalifitseeritud lapsehoidjate kutsestandardit kui ka lapsehoiuteenusele esitatavad nõuded.

Lastevanematega intervjuu tulemusena selgus, et vajadus lapsehoiuteenuse järele tekib alates lapse 1,5 kuni 2aasta vanuselt. Peamisteks põhjusteks toodi välja varakult tööle naasmine, sest tekib hirm kaotada töökoht ja emapalga lõppemine, millest võivad tekkida majanduslikud raskused. Lapsevanemad on teadlikud päevahoiuteenusest, aga eelistavad ennekõike lasteaeda ja põhjendasid seda sellega, et kohamaks on odavam ning oluline alushariduse omandamine. Intervjuu põhjal selgus ka see, et kui vajadusel lasteaia kohta koheselt ei tagata, siis esmaseks hoidjaks valitakse vanavanemad või peretuttavad. Lasteaia miinuseks töid vanemad välja selle, et rühmas liiga palju lapsi, mille tulemuseks tagasihoidlikutel ja pere üksikutel lastel tekivad kohanemiskasvatusraskused. Lapsevanemad oskasid välja tuua erinevusi koolieelse lasteasutuse ja päevahoiuvormi kohta, oluliseks pidasid turvalist arendavat mängukeskkonda ning õpetaja isikuomadustest oluliseks pidasid erialast haridust, sõbralikkust ja lapsi armastavat inimest.

Spetsialistide küsitlustest selgus, et vald oleks valmis antud teema arutlusele võtma ja koostööks, kui tekiks vajadus päevahoiuteenuse järele. Vald võimaldab tulenevalt seadusest tagades päevahoiuteenusele vastavad ruumid ning täpsustada tuleks kindlasti, milles seisneb koostöö. Erinevate hoiuvõimaluste mitmekesistamise kindlasti rikastaks kohaliku valla hariduselu, aga kõik oleneb sellest, mida täpsemalt mõeldakse

hoiuvõimaluste all. Maakonna haridusellu tooks kindlasti värskust ja mitmekesisust kui pakkuda midagi täiesti uut ja põnevat. Pikemas perspektiivis võiks rikastada valla hariduselu erivajadustega lastele suunatud hoiuteenus.

Bakalaureusetöös püstitatud eesmärgid on saavutatud, töö autor sai vastused esitatud küsimustele. Antud uurimistöö raames saab öelda, et KOV-se spetsialistid suhtuvad erinevate hoiuvõimaluste mitmekesistamisse positiivselt, aga lapsevanemad päevahoidu vajalikuks hetkel ei pea. Üldistada ja konkreetseid järeldusi selle põhjal teha ei saa väikese valimi tõttu.

Soovitusena võiks antud teema uurimusega jätkata, aga laiendada võiks uurimises olevat piirkonda. Samuti võiks andmete kogumise meetodi huvitavamalt läbi mõelda. Fookusgrupi intervjuu tulemuseks võiks olla midagi, mis pakub uuringus osalejatele huvi.

## SUMMARY

The aim of my bachelor thesis was to find out the necessity of children's daycare according to Toila municipality local government specialists and up to three year old children's parents living in the area. Also, was the author interested in knowing about parents awareness about the needs of the daycare and which daycare form is preferred as the first experience to their child. The questionnaire form was created for Toila municipality specialists and an interview with focus group was held in order to reach our goal.

In the theoretical part of the work the author depicted the development stages of children according to their age groups who needed the daycare such as age 0– 1 year olds (infants), age 1– 3 year olds (toddler) and age 3– 7 year olds (preschooler). In order to provide high quality daycare service it is vital aspect to have safe learning environment based on child's age and needs. In theoretical part the written short review is presented to distinguish pre-school educational system in Estonia and in Europe, which proved that pre-school educational system has more similarities with the Nordic countries. Thesis provides the overview about different possibilities of daycare. Also, the given thesis provides the professional standards for qualified nannies as well as requirements for childcare.

The interview held with parents showed that need for daycare arises when child reaches the age of 1,5 to 2 years. Main reason for that was returning back to work as the fear of losing job and the end of maternity wage payments, which might be the reason for the deterioration of the economic situation. Parents are aware of daycare service but prefer the kindergarten because the fee is cheaper and necessity of pre-school education. According to the interview the first choice of nannies are grandparents or members of the family if the kindergarten spaces are not available for some reason. Cons of the kindergarten according to parents were the overcrowded groups in kindergarten, which is reason why children with shy personalities and singlechild family's children have difficulties to adapt. Parents were able to distinguish the kindergarten and daycare facilities, important aspects were safe and learning play environment and found very important for teacher to be qualified with friendly and childloving personality. Specialists said that municipality to discuss the issue and to cooperate if there were requests for daycare. Local municipality can provide rooms and it is vital to specify how exactly is cooperation held. To have an access to different daycare facilities will definitely enrich the local educational environment, but it all depends on what exactly are the daycare

facilities specifically. It would be definitely very refreshing and would add a variety to county educational development. In the future perspective the daycare for children with special needs would be great asset.

All the aims in the bachelor thesis were reached, author received all the answers to the questions. Given research shows that specialits of the local municipality are very positive about enriching the possibilities of daycare, but interviewed parents do not see the need for day care at the moment. It is impossible to generalize and make concrete conclusions due to a small amount of proof.

It is recommended to continue the research on given matter but it is recommended to expand the area of the research. Also the methodolgy of gathering information could be more interesting. The aim result of the focus group could be something that participants in reasearch are interested in.

## KIRJANDUS

Butterworth, George; Harris, Margaret 1994. *Arengupsühholoogia alused*. Tartu Ülikooli Kirjastus. 87; 220

EAS 2009.

[https://www.eas.ee/images/doc/ettevotjale/alustamine/tegevusalade\\_abc/lasteaed.pdf](https://www.eas.ee/images/doc/ettevotjale/alustamine/tegevusalade_abc/lasteaed.pdf) (viimati vaadatud 1.04.2018).

Eesti.ee 2018. <https://www.eesti.ee/et/erinouetega-tegevusalad/sotsiaalhoolekanne/lapsehoiuteenuse-osutaja-tegevusluba/#%C3%95iguslikud-alused> (viimati vaadatud 1.04.2018).

Eesti.ee 2017. Laps lasteaias. <https://www.eesti.ee/et/perekond/koolieelik/laps-lasteaias/#s%C3%B5ime--ja-lasteaiar%C3%BChmad> (viimati vaadatud 8.05.2018).

Euroopa Komisjoni egiidi all tegutseva alushariduse ja lapsehoiu töörühma aruanne 2014. *Alushariduse ja lapsehoiu kvaliteediraamistiku peamised põhimõtted*.

[https://www.hm.ee/sites/default/files/euroopa\\_komisjoni\\_alushariduse\\_ja\\_lapsehoiu\\_kv\\_aliteediraamistik.pdf](https://www.hm.ee/sites/default/files/euroopa_komisjoni_alushariduse_ja_lapsehoiu_kv_aliteediraamistik.pdf) (viimati vaadatud 2.04.2018).

Haridus- ja Teadusministeerium 2018. Eesti Hariduse Infosüsteem [http://qlikview-pub.hm.ee/QvAJAXZfc/opendoc\\_hm.htm?document=htm\\_avalik.qvw&host=QVS@qlikview-pub&anonymous=true](http://qlikview-pub.hm.ee/QvAJAXZfc/opendoc_hm.htm?document=htm_avalik.qvw&host=QVS@qlikview-pub&anonymous=true) (viimati vaadatud 31.03.2018).

Kalmus, Veronika; Masso, Anu; Linno, Merle 2015. *Kvalitatiivne sisuanalüüs*. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas.

<https://sisu.ut.ee/samm/kvalitatiivne-sisuanalyys> (viimati vaadatud 30.04.2018).

Kalso, Irina 2015. Miks ma eelistan lasteaiale lastehoidu? *Õpetajate Leht* 30.01.2015. <http://opleht.ee/2015/01/miks-ma-eelistan-lasteaiale-lastehoidu/> (viimati vaadatud 15.05.2018).

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava 2008. RT I, 29.05.2008, 2 <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917> (viimati vaadatud 22.05.2018).

Kraav, Inger 2017. Imikuiga- 1.eluaasta. *Lapsehoidja käsiraamat*. Koost. Inger Kraav; Siiri-Liisi Kraav; Ülle Kruuda; Mare Liiger; Margit Pärn. Tallinn: Koolibri: 13; 31.

Kraav, Siiri-Liisi 2017. Individuaalhoid lapse või hoidja kodus. *Lapsehoidja käsiraamat*. Koost. Inger Kraav; Siiri-Liisi Kraav; Ülle Kruuda; Mare Liiger; Margit Pärn. Tallinn: Koolibri: 9-11; 14; 13-15; 16-17; 18-19;

Krull, Edgar 2000. *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu Ülikooli Kirjastus. 104; 106- 115; 135- 137.

Kulderknup, Ene 2009. *Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Lapse arengu hindamine ja toetamine*. Tallinn: Kirjastus Studium. 5. [http://oppekava.innove.ee/wp-content/uploads/2015/07/Lapse\\_areng\\_Alusharidus.pdf](http://oppekava.innove.ee/wp-content/uploads/2015/07/Lapse_areng_Alusharidus.pdf) (viimati vaadatud 22.04.2018).

Kurm, Tarmu 2014. *Eesti alusharidus ja lapsehoid Euroopa võrdluspeeglis*. Haridus- ja Teadusministeerium. <https://www.hm.ee/et/uudised/eesti-alusharidus-ja-lapsehoid-euroopa-vordluspeeglis> (viimati vaadatud 25.04.2018).

Kutsekoda. Lapsehoidja kutse eetika. *ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"*. Lisa 2  
<https://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10414964/lisad/10414966/lisa-2-lapsehoidja-kutse-eetikapdf> (viimati vaadatud 16.05.2018).

Laherand, Meri-Liis 2008. *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn. [https://www.syg.edu.ee/~peil/ut\\_alused/kvalitatiivne\\_uurimisviis.html](https://www.syg.edu.ee/~peil/ut_alused/kvalitatiivne_uurimisviis.html) (viimati vaadatud 23.04.2018).

Lang, Janika 2017. Tartu. *Lapsehoidjate ja lapsevanemate hinnangud lapsehoiule kui arendavale keskkonnale*. [Bakalaureusetöö]. [https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57341/lang\\_janika\\_ba.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/57341/lang_janika_ba.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (viimati vaadatud 05.02.2018).

Le Masurier, Guy; Corbin B. Charles 2006. Topp 10 Reasons for Quality Physical Education. *The Journal of Physical Education, Recreation & Dance*. Taylor&Francis: 44-53. Available at <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=4&sid=00ecca18-2b3f-42df-8c6b-2f0d160eab92%40sessionmgr4009&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=22022076&db=a9h>, accessed May 3, 2018.

Lepik, Krista; Harro-Loit, Halliki; Kello, Katrin; Linno, Merle; Selg, Marju; Strömpl, Judit 2014. Intervjuu. *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Tartu Ülikool. <http://samm.ut.ee/intervjuu> (viimati vaadatud 20.04.2018).

Leppik, Peep 2004. *Lapse ja tema mõtlemise arendamine*. Tartu Ülikooli Kirjastus: 16-20; 22-24.

Leuska, Anu 2010. *Arengupsühholoogia*. Mödriku: Lääne- Viru Rakenduskõrgkool [http://www.lvrkk.ee/kristiina/Anu\\_Leuska/oo/index.html](http://www.lvrkk.ee/kristiina/Anu_Leuska/oo/index.html) (viimati vaadatud 29.01.2018).

Läänesaar, Siiri-Liisi; Kilk, Kelly 2013. Silmaterra läheb lastehoidu. *Pere ja Kodu* 19.09.2013. <https://perekodu.ohtuleht.ee/741437/silmatera-laheb-lastehoidu> (viimati vaadatud 20.04.2018).

- Metusala, Maryann 2013. Tartu. *Eesti lapsevanemate rahulolu ja rahulolematu perepäevahoiuga ja selle põhjuste võrdlus Soomega*. [Bakalaureusetöö].  
[https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/30958/metusala\\_maryann.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/30958/metusala_maryann.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (viimati vaadatud 31.03.2018).
- Nugin, Kristina 2017. Õpikeskkonna loomine lasteaias. *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Koost. Kristina Nugin; Tiia Õun. Tartu: AS Atlex.
- Peegel, Liana; Solman, Kadi 2005. Tartu. *Lapsehoiuteenuse organiseeritus Eestis ja teistes Euroopa riikides, lapsevanemate ootused alternatiivsete lapsehoiuvõimaluste ning lapsehoidjate suhtes*. [Bakalaureusetöö]. <http://raulpage.org/koolitus/lapsehoiu.pdf> (viimati vaadatud 31.03.2018).
- Peterson, Tiina 2016. Alusharidus ja lapsehoid kuuluvad kokku. *Õpetajate Leht* 19.02.2016. <http://opleht.ee/2016/02/alusharidus-ja-lapsehoid-kuuluvad-kokku/> (viimati vaadatud 21.04.2018).
- Peterson, Tiina 2017. Kasvukeskkonna loomine. *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Koost. Kristina Nugin; Tiia Õun. Tartu: AS Atlex: 315-316.
- Rämmer, Andu 2014. Valimi moodustamine. *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Tartu Ülikool. <http://samm.ut.ee/valimid> (viimati vaadatud 7.05.2018).
- Saarits, Ülle 2005. Emotsionaalse arengu perioodid. *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Koost. Lilian Kivi; Helgi Sarapuu. Tartu: AS Atlex: 73-75.
- Serpell, Zewelangi N; Mashburn, Andrew J 2011. Family-School Connectedness and Children's Early Social Development. *Social Development*. Wiley Blackwell: 28.  
 Available at <http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=5&sid=1b162699-4f1f-4d90-9fc6-a5da3994c2e9%40sessionmgr103&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=70469993&db=a9h>, accessed May 3, 2018.
- Smith, Peter K; Cowie, Helen; Blades, Mark 2008. *Laste arengu mõistmine. Neljas väljaanne*. Tallinna Ülikool: 381- 382.
- Sotsiaalministeerium 2014. *Lapsehoiuteenus*.  
[https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid\\_ja\\_tegevused/Sotsiaalhoolekanne/Muud\\_toetused\\_ja\\_teenused/sotsiaalministeerium\\_lapsehoiuteenus.pdf](https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid_ja_tegevused/Sotsiaalhoolekanne/Muud_toetused_ja_teenused/sotsiaalministeerium_lapsehoiuteenus.pdf) (viimati vaadatud 23.04.2018).
- Talijärv, Paula 2013. Tartu. *Eesti kohalike omavalitsuste võimekus lahendada lastehoiuga seotud probleeme*. [Bakalaureusetöö]

[https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/32353/talijarv\\_paula.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/32353/talijarv_paula.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (viimati vaadatud 31.03.2018).

Tall, Karmel 2012. *E-kursuse "Psühhosotsiaalne areng läbi elu" materjalid*. Tartu Ülikool

[https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/25858/Psuhhosotsiaalne\\_areng\\_materjalid.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/25858/Psuhhosotsiaalne_areng_materjalid.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (viimati vaadatud 15.02.2018).

Tervisekaitseõudud lapsehoiuteenusele 2016. RT I, 10.02.2016, 1

<https://www.riigiteataja.ee/akt/12804040?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 23.04.2018).

Themas, Aivi; Tarum, HHäli; Soo, Kadri; Reisberg, Liina; Aksen, Merli; Puolokainen, Tarmo; Lauri, Triin; Themmas, Elvo 2015. Tartu. *Alushariduse ja lapsehoiu uuring*

[https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Uudised\\_pressiinfo/alusharidus\\_ja\\_lapsehoiu\\_uuring\\_2015.pdf](https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Uudised_pressiinfo/alusharidus_ja_lapsehoiu_uuring_2015.pdf) (viimati vaadatud 31.03.2018).

Toila Vallavalitsus 2018. <http://toila.kovtp.ee/statistika> (viimati vaadatud 21.04.2018).

Treufeldt, Kaja 2016. Tartu. *Lapsehoiuteenuse kättesaadavuse tagamine Tartu linnas*. [Magistritöö]

[https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/52446/treufeldt\\_kaja.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/52446/treufeldt_kaja.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (viimati vaadatud 31.03.2018).

Veisson, Marika; Nugin, Kristina 2009. Lapse arengu hindamine. *Lapse arengu hindamine ja toetamine. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus*. Koost. Ene Kulderknup. Tartu: Kirjastus Studium: 5.

Veisson, Marika; Veispak, Anneli 2005. Sotsiaalse õppimise teooria. *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Koost. Lilian Kivi; Helgi Sarapuu. Tartu: AS Atlex: 34-36.

Veisson, Marika; Veispak, Anneli 2005. Uus-Piaget' lased. *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Koost. Lilian Kivi; Helgi Sarapuu. Tartu: AS Atlex: 25.

Veisson, Marika; Veispak, Anneli 2005. Lapse arengu perioodid Erik Eriksoni järgi. *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Koost. Lilian Kivi; Helgi Sarapuu. Tartu: AS Atlex: 29-30.

Veisson, Marika 2017. Etoloogia. *Õppe- ja kasvatusetegevus lasteaias*. Koost. Kristina Nugin; Tiia Õun. Tartu: AS Atlex: 29.

Vihalemm, Triin 2014. *Fookusgrupi intervjuu*. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <https://sisu.ut.ee/samm/fookusgrupi-intervjuu> (viimati vaadatud 1.05.2018).

Õun, Tiia 2005. Koolieelse lasteasutuse kvaliteedi hindamine. *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Koost. Lilian Kivi; Helgi Sarapuu. Tartu: AS Atlex: 139.

Õunapuu, Lembit 2014. *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*.  
Tartu Ülikool.  
[http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu\\_kvalitatiivne.pdf?seq](http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf?seq)  
(viimati vaadatud 1.05.2018).

## **LISAD**

### **Lisa 1. Kutse osalema fookusgrupi intervjuul**

Lugupeetud Lapsevanemad!

Mina, Annely Alegander, kirjutan oma lõputööd teemal „Laste päevahoiu vajalikkus Toila vallas kohaliku omavalitsuse spetsialistide ja piirkonna lastevanemate hinnangul.“

Minu lõputöö praktiline osa sisaldab fookusgrupi intervjuud.

Teie intervjuus osalemine aitab läbi viia uurimistööd, mille eesmärgiks on välja selgitada laste päevahoiu vajalikkus Toila vallas ja teada saada Teie ootusi lapsehoiuteenuse suhtes

Ootan Teid 27.04.2018 kell 15:00 Altküla külas Kobeli talus.

Ette tänades!

## **Lisa 2. Lastevanemate fookusgrupi intervjuu küsimused**

Tutvustan ennast ja oma tööd- kas soovite minult enne alustamist midagi küsida? Oluline on Teie arvamused ja kogemused, ei ole õigeid ega valesid vastuseid.

**Sissejuhatuseks:** Mida Te teate päevahoiust? Mille poolest erineb päevahoid koolieelsest lasteasutusest (lasteaiaist)? Teie arvamused päevahoiu kohta? Tooge välja plussid ja miinused.

### **Esimene temaatiline plokk**

16. Millistel juhtudel on põhjust eelistada päevahoiuvormi lasteaiale?
17. Millises vanuses lapsed Teie arvates vajavad lastehoidu enam?
18. Millistele tingimustele peaks päevahoid vastama?
19. Millised on olulised lapse arenguaspektid Teie jaoks (kognitiivne, emotsionaalne, sotsiaalne, füüsiline areng), millele peaks lastehoidus tähelepanu pöörama?
20. Mida tähendab Teie jaoks arendav keskkond?
21. Mida tähendab Teie jaoks turvaline keskkond?
22. Kui oluliseks peate laste arvu rühmas?

### **Teine temaatiline plokk**

23. Milliseid laste hoiuviise Te veel teate?
24. Milliseid erinevusi Te tooksite välja erinevate laste hoiuviiside juures? Milliseid sarnasusi?
25. Millist hoiuvormi Te eelistate, kas paneksite lapse koolieelsesse lasteasutusse (lasteaed, sõim), kasutaksite lapsehoidja teenust või päevahoidu? Miks?

### **Kolmas temaatiline plokk**

26. Millised on Teie eelistused lapsehoiuteenustele, hoiukoha kriteeriumid?
27. Teie ootused hoiuteenust pakkuva inimese isikuomaduste suhtes, kas erialane koolitus on vajalik?
28. Kas olete vajanud ja kuidas olete leidnud lapsehoidja?
29. Millised on teie kogemused lapsehoidjatega? (positiivsed, negatiivsed)
30. Kuidas hindate päevahoiu vajalikkust Toila vallas?

### **Teema lõpetamine**

Mida sooviksite veel teemaga seoses lisada, mille kohta ma ei küsinud?

### **Lisa 3. Kohaliku omavalitsuse spetsialistide küsimused**

Lugupeetud Toila valla sotsiaaltöötajad!

Mina, Annely Alegander, kirjutan oma lõputööd teemal „Laste päevahoiu vajalikkus Toila vallas kohaliku omavalitsuse spetsialistide ja piirkonna lastevanemate hinnangul.“

Minu lõputöö praktilise osa meetodiks on küsitlus. Küsimustikes on avatud lõpuga küsimused, vastused sisaldavad Teie arvamusi, kirjeldusi ja hinnanguid.

Teie osalemine aitab kaasa läbi viia uurimistööd, mille eesmärgiks on välja selgitada laste päevahoiu vajalikkus Toila vallas ja teada saada Teie ootusi hoiuteenuse suhtes.

Täna Teid juba ette abi ja pühendatud aja eest!

**Oluline on Teie arvamused ja kogemused, ei ole õigeid ega valesid vastuseid.**

Toila vallas on hetkel seisuga 01.01.2018. 0-18 aastaseid lapsi 930, tegutseb 1 eraomandis ja 2 munitsipaal lasteaeda (Toila Vallavalitsus). <http://toila.kovtp.ee/statistika> (viimati vaadatud 21.04.2018).

1. Kui palju on vallas 0-3 aastaseid lapsi?
2. Kui paljudele lastele on vaja hetkel lasteaiakohti?
3. Kas viimase viie aasta jooksul on olnud lasteaiakohtade puudus/ootejärjekorrad?
4. Kui palju käib teiste KOV-ide lapsi Toila valla lasteaedades?
5. Milliseid probleeme on esinenud seoses lasteaiateenuse pakkumisega vallas?
6. Kas vald oleks huvitatud koostööst päevahoiuteenuse pakkumiseks väikelaste vanematele?
7. Millistele kriteeriumitele peab päevahoiuteenus Teie hinnangul vastama?
8. Mida tähendab teie jaoks last arendav keskkond?
9. Kas erinevate hoiuvõimaluste mitmekesistamine tooks valla hariduselule mingeid muudatusi? Kui jah, siis milliseid? Kui ei, siis palun põhjendage.
10. Mida sooviksite veel teemaga seoses lisada, mille kohta ma ei küsinud?

Aitäh vastuste eest!